

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
ANTONIO LA PERGOLA

föredraget den 16 december 1997 *

Tillämplig lagstiftning och faktiska omständigheter i målen: klagandenas talan om ogiltigförklaring vid Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt år 1993

Richco Commodities), vilket är bildat enligt på Bermudaöarna gällande rätt (nedan kallat Glencore), har inkommit med och som avser de domar som Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (nedan kallad förstainstansrätten) meddelade den 24 september 1996.²

1. Några månader efter det att dom meddelades i målet Geotronics¹ har domstolen ånyo ombetts att uttala sig i frågan avseende upptagande till sakprövning av talan som väcks av juridisk person i enlighet med artikel 173 fjärde stycket i EG-fördraget (nedan kallat fördraget) avseende ogiltigförklaring av beslut som Europeiska gemenskapernas kommission (nedan kallad kommissionen) har antagit i kraft av sina befogenheter i fråga om finansieringstransaktioner avsedda för tredje land inom ramen för "trepartsförhållandet" mellan kommissionen, den mottagande staten och det bolag som tilldelas kontraktet.

Genom dessa domar avvisade förstainstansrätten — som biföll den invändning om rättegångshinder som kommissionen hade framställt med stöd av artikel 114.1 i rättegångsreglerna — den talan som vart och ett av de ovannämnda bolagen hade väckt i syfte att få ett beslut om beviljande av ett medelfristigt lån från gemenskapen till Ryska federationen ogiltigförklarat.³

2. Målen C-386/96 P, C-391/96 P och C-403/96 P avser de överklaganden som de enligt fransk rätt bildade bolagen Louis Dreyfus & Cie (nedan kallat Dreyfus), Compagnie Continentale (nedan kallat Continentale) respektive bolaget Glencore (tidigare

2 — Se domar av den 24 september 1996 i mål T-485/93, Dreyfus mot kommissionen (REG 1996, s. II-1101), mål T-491/93, Richco mot kommissionen (REG 1996, s. II-1131) samt mål T-494/93, Compagnie Continentale mot kommissionen (REG 1996, s. II-1157).

3 — Genom detta beslut — som ingick i en skrivelse från den jordbruksansvarige kommissionsledamoten till Ryska federationens finansiella ombud — vägrade kommissionen att som överensstämmande med den relevanta gemenskapslagstiftningen godkänna vissa ändringar i de försäljningskontrakt som Dreyfus, Continentale och Glencore hade ingått med det statliga företaget som Ryska federationen hade givit i uppdrag att förhandla om inköp av vete (se nedan punkt 15—20).

* Originalspråk: italienska.

1 — Se dom av den 22 april 1997 i mål C-395/95 P, Geotronics mot kommissionen (REG 1997, s. I-2271).

3. Mål C-404/96 P (nedan kallat målet Glencore II) har ett liknande föremål. Parallellt med ovannämnda överklagade, överklagade Glencore en annan dom som förstainstansrätten hade meddelat samma dag. Genom den domen avvisades den talan som Glencore väckt mot ett annat kommissionsbeslut.⁴

4. Förutom vissa marginella eller rättsligt irrelevanta skillnader i fråga om de faktiska omständigheterna, är de fyra ovannämnda förfarandena konnexa och avser identiska frågeställningar. Mitt förslag till avgörande är därför i allt väsentligt ett och samma för samtliga fall.

Den tillämpliga lagstiftningen och de faktiska omständigheterna i de aktuella målen beskrivs detaljerat i de fyra överklagade domarna.⁵ Jag hänvisar nedan till dem endast i den mån det är nödvändigt för den rättsliga bedömningen. Inom ramen för ett överklagande till domstolen, vilket enligt artikel 168a i fördraget och artikel 51 i

EG-stadgan för domstolen skall begränsas till rättsfrågor, är de underliggande faktiska omständigheterna av begränsad betydelse.

5. Till följd av en omfattande politisk och ekonomisk reformprocess har, som bekant, staterna i Central- och Östeuropa sedan år 1989 åtnjutit finansiellt stöd inom ramen för gemenskapens utvecklingsbistånd.

Till dessa staters finansiella behov bidrar gemenskapen inte bara genom traditionella lån som har ett strukturanpassande syfte — sådana lån används i stor utsträckning till förmån för staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (de så kallade AVS-staterna), för utomeuropeiska länder och territorier samt för länderna kring Medelhavet — utan även genom finansiellt stöd som är avsett att motverka de svårigheter som uppstår vid makroekonomisk anpassning i de mottagande staterna för att bistå deras ansträngningar att faktiskt inrätta demokratiska institutioner och föra en lämplig makroekonomisk politik och vidta ekonomiska omstruktureringsåtgärder för anpassning till marknadsekonomiska principer.

4 — Se dom av den 24 september 1996 i mål T-509/93, Richco mot kommissionen (REG 1996, s. II-1181). Det andra beslut som Glencore ifrågasatte ingick i en skrivelse som den jordbruksansvarige kommissionsledamoten, inom ramen för ett medelfristigt lån som gemenskapen skulle bevilja Ukraina, hade ställt till den låntagande republikens finansiella ombud. Genom det beslutet vägrade kommissionen att som överensstämmande med den tillämpliga gemenskapslagstiftningen godkänna vissa ändringar i ett kontrakt avseende leverans av vete som Ukrainas ombud redan hade ingått med Glencore som det bolag som tilldelats kontrakt (se nedan punkt 21).

5 — Se de i fotnot 2 och 4 ovannämnda domarna.

Finansieringarna i fråga, som är tidsbegränsade, underordnade precisa krav för utbetalning och som beviljas efter en prövning av varje enskilt fall, utgörs av medelfristiga lån

som kompletterar de lån som ges av internationella finansinstitut.⁶

6. Vad beträffar förevarande förslag till avgörande bör påpekas att Europeiska gemenskapernas råd (nedan kallat rådet) i december 1991 fattade beslut 91/658⁷, genom vilket rådet — med beaktande av den allvarliga ekonomiska och finansiella situation som Sovjetunionen och dess delrepubliker befann sig i samt av behovet att skyndsamt bistå dessa stater med livsmedel och mediciner (se tredje och fjärde övervägandet i ingressen till beslut 91/658) — beviljade sagda stater ett medelfristigt lån på ett maximibelopp på 1 250 miljoner ecu, att förvaltas av kommissionen, för att möjliggöra import av jordbruksprodukter och livsmedel samt medicinska artiklar från gemenskapen eller från särskilt angivna leverantörsstater i Central- och Östeuropa.

I artikel 4.1 i beslut 91/658 tillerkändes kommissionen befogenhet ”att i samråd med myndigheterna i Sovjetunionen och dess

delrepubliker fastställa ... de ekonomiska och finansiella villkoren för att lånet skall beviljas, reglerna för hur medlen skall ställas till förfogande samt de nödvändiga garantierna för att säkerställa att lånet återbetalas.”

7. Genomförandebestämmelser för lånet i fråga preciserades därefter av kommissionen genom förordning nr 1897/92.⁸

8. I enlighet med artikel 2 i förordning nr 1897/92 undertecknade Europeiska ekonomiska gemenskapen, Ryska federationen och dess ekonomiska ombud Vnesheconombank (nedan kallad VEB) den 9 december 1992 ett ramavtal enligt vilket VEB, med Ryska federationen som borgensman, beviljades ett medelfristigt lån på 349 miljoner ecu med en längsta lånetid på tre år (nedan kallat ramavtalet med Ryska federationen).

I ramavtalet med ryska federationen föreskrevs ett särskilt system för utbetalning av lånet. Av särskild betydelse är föreskriften i artikel 6 i ramavtalet, enligt vilken lånebelopp-

6 — Se A. Espino Morcillo—S. Kollias, *Emprunts*, i C. Gavalda—R. Kovar (dir.), *Répertoire de droit communautaire*, Paris, 1992 (lösbladsutgåva, januari 1993), band II, punkt 51—67.

7 — Rådets beslut 91/658/EEG av den 16 december 1991 om beviljande av ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker (EGT L 362, 1991, s. 89). Genom detta beslut godkände rådet det förslag som avgivits månaden innan av kommissionen, i egenskap av bl. a. samordnande institution inom den grupp av 24 industrialiserade stater som utgör Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) (se kommissionens förslag av den 8 november 1991 till rådsbeslut avseende beviljande av ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker, KOM(91) 443 slutlig; EGT C 320, s. 3).

8 — Kommissionens förordning (EEG) nr 1897/92 av den 9 juli 1992 om genomförandebestämmelser för ett medelfristigt lån till Sovjetunionen och dess delrepubliker, vilka fastställes i beslut 91/658 av den 16 december 1991 (EGT L 191, s. 22).

pet endast skulle användas till att täcka de oåterkalleliga rembursen som VEB ställt⁹ enligt internationella standardmodel-

ler¹⁰ för att genomföra de leveranskontrakt som anges i beslut 91/658. Enligt sagda artikel 6 var ett krav för att lånet skulle utbetalas att kommissionen skulle ha konstaterat att såväl de ryska myndigheternas kontrakt som deras rembursen överensstämde med beslut 91/658 och med ramavtalet.

9 — Som bekant används traditionellt sett rembursen som betalningsmedel i internationella köp- och försäljningsavtal, eftersom de gör det möjligt att minska de risker som vanligtvis är förenade med sådana transaktioner. I sin enklaste form baseras rembursförfarandet på den begäran som den så kallade uppdragsgivaren (vanligtvis den som köper vissa varor eller tjänster) gör hos den bank som denne vanligtvis anlitar för sina affärer (den så kallade utställande banken) om att denna skall: i) ställa en remburs till förmån för mottagaren (det vill säga säljaren eller den som tillhandahåller en tjänst) samt ii) erlagga likvid, när mottagaren (eller dennes bank i egenskap av ombud) inom avtalad tid till utställande bank (eller dess ombud) presenterar de dokument som anges av uppdragsgivaren i rembursen. Om de dokument som den utställande banken tagit emot överensstämmer med rembursvillkoren, förpliktar sig uppdragsgivaren att ersätta sagda bank med det belopp som förskottterats till mottagaren inklusive kommission och eventuell ränta. Lägga märke till att den utställande bankens åtagande gentemot mottagaren är oberoende av köp- eller försäljningsavtalet mellan den sistnämnda och beställaren. Således är banken skyldig (försvitt det inte rör sig om en återkallelig remburs, se nedan) att betala det belopp som beställaren har angivit efter att ha kontrollerat att de överlämnade dokumenten överensstämmer med rembursvillkoren, att dessa inlämnats inom överenskommen tid och är i sin ordning och kan inte anföras någon invändning som hänför sig till det underliggande förhållandet.

I den vanligast förekommande formen av remburs anmodar den utställande banken för övrigt en annan bank (vanligtvis en bank som står i kontakt med den utställande banken i mottagarens land) att "avisera krediten": i ett sådant fall erlagger mottagarens bank priset (för varorna), som ombud för utställaren, mot presentation av dokumenten. Den avisande banken åtar sig emellertid inga skyldigheter gentemot mottagaren. Om däremot en leverantör önskar minimera risken för att köparen inte skall hålla sina löften, kan han begära att beställarens remburs skall "bekräftas" av en bank i det egna landet. Den så kallade bekräftande banken åtar sig ställning som gäldenär gentemot mottagaren och åtar sig tillsammans med utställaren att betala det vederlag som begärs av köparen på villkor att de dokument som presenterats överensstämmer med dem som angivits i rembursen.

Slutligen kan anges att oåterkalleliga rembursen — i vilka utställaren är direkt skyldig att betala det begärda vederlaget på villkor att de dokument som överlämnats av mottagaren är de som anges i rembursen — är ytterst vanliga vid handel. Återkalleliga rembursen innebär däremot att utställaren inte åtar sig några skyldigheter gentemot mottagaren och behåller sin möjlighet att vägra betalning (exempelvis om han anser att beställarens finansiella ställning har försämrats efter att rembursen ställdes). Följaktligen används sistnämnda form av remburs av självklara orsaker praktiskt taget aldrig i handelspraxis (se A. Giampieri, *Il credito documentario*, Nuova giur. civ. commentata, 1992, II, s. 318, särskilt s. 318 och 319, samt R. Jack, *Documentary Credits*, London-Dublin-Edinburgh, 1991, s. 1—24).

9. Genom det låneavtal som föreskrevs i ramavtalet med Ryska federationen och som kommissionen och VEB ingick samma dag, inrättades en kreditmöjlighet hos VEB som kunde tas i anspråk under en avtalad period (15 januari 1993—15 juli 1993) för att betala de kontrakt som godkänts av kommissionen.

10. Vad beträffar målet Glencore II, är villkoren för utbetalning av lånet till Ukraina avfattade i liknande ordalag. Europeiska ekonomiska gemenskapen och Ukraina undertecknade den 13 juli 1992 ett ramavtal enligt vilket Ukraina, genom sitt finansiella ombud State Export-Import Bank of Ukraine (nedan kallad SEIB), skulle beviljas ett medelfristigt lån på 130 miljoner ecu med en längsta lånetid på tre år (nedan kallat ramavtalet med Ukraina).

10 — Det förfarandet med oåterkallelig remburs som föreskrivs i de låneavtal som kommissionen ingått med VEB och SEIB (se nedan, punkterna 9 och 10) överensstämde med den "sedvana och handelsbruk vid remburs" som har utarbetats av Internationella Handelskammaren i Paris (reviderad 1983, publikation ICC nr 400) och som gemenskapen har antagit som standardmodell för rembursen som skall användas av utställande banker.

Samma dag ingick kommissionen, SEIB och Ukraina det lånevartal som föreskrevs i ramavtalet med Ukraina varigenom inrättades en kreditmöjlighet som kunde tas i anspråk — genom ställande av rembursar — under den i avtalet föreskrivna perioden (20 augusti 1992—20 april 1993).

11. Kommissionen och de olika statliga organ som på olika sätt deltog vid inköpet av de lånefinansierade produkterna hade enligt de båda avtalen en rättslig ställning som kan beskrivas på följande sätt.

12. Kommissionen i) åtog sig i EEG:s namn ansvaret för ett lån avsett att insamla de nödvändiga medel som skulle ställas till Sovjetunionens och dess delrepublikers förfogande i form av lån som kommissionen själv förvaltade¹¹, ii) förhandlade om lån med republikerna på grundval av avtal som slutits med var och en av dessa och som innehöll specifika utbetalningsvillkor, iii) förbehöll sig

rätten att "inom sitt utrymme för oinskränkt skönsmässig bedömning"¹² fastslå — genom ett så kallat "meddelande om bekräftelse"¹³ — om finansiering av de försäljningskontrakt som anmälts av den berörda republiken eller av dess finansiella ombud (se nedan) skulle beviljas eller inte samt iv) kontrollerade, om kontrakten fastslagits vara överensstämmande [med de föreskrivna reglerna], att de rembursar som utställts av de berörda republikernas finansiella ombud överensstämde med meddelandet om bekräftelse och biföll begäran om utbetalning som ingivits av VEB (eller av SEIB) och godkände betalning av de avtalade beloppen inom en rimlig frist genom hänvisning till ett ersättningsåtagande till den bekräftande bank eller till den aviserande bank som angivits i leveranskontraktet (med förbehåll för att kommissionen godkände den).¹⁴

Jag vill återigen erinra om att en förutsättning för att erhålla ett godkännande av handelskontrakten och remburserna som överensstämmande [med de föreskrivna reglerna] var att samtliga kriterier som föreskrevs i beslut 91/658 och i ramavtalen var uppfyllda. Dessa kriterier omfattade bland annat de båda villkoren att importen av de

11 — Den 15 januari 1993 ingick kommissionen, i enlighet med artikel 2 i beslut 91/658, i egenskap av låntagare ett lånevartal för gemenskapens räkning med ett bankkonsortium under ledning av Crédit Lyonnais. Lånevartalet var uttryckligen avsett att finansiera det lån som beviljats Ryska federationen. På grundval av det avtalet tillträdde gemenskapen den kredit som de långivande bankerna hade beviljat i form av förskott som utbetalades mot överlämnande av en begäran om uttag. Med anledning av kopplingen mellan avtalet i fråga och den finansiering som beviljats VEB, föreskrevs i lånevartalet av den 15 januari 1993 att kommissionen, då den gjorde en begäran om uttag, specifikt skulle kunna instruera Crédit Lyonnais om att genomföra utbetalningen i fråga direkt till andra bankkonton än gemenskapens (såsom konto tillhörande den bekräftande banken, den aviserande banken eller den utställande banken).

12 — Se artikel 5.1 b i de lånevartal som kommissionen ingick med VEB respektive Ukraina och SEIB.

13 — Meddelandet om bekräftelse, som innehöll de obligatoriska uppgifter som skulle anges i samtliga senare handlingar inklusive remburserna, överlämnades av kommissionen till VEB eller SEIB. Kommissionen lämnade dessutom en kopia till den bank (den så kallade managing bank) som kommissionen givit i uppdrag att sköta betalningsförfarandet.

14 — Genom ersättningsåtagandet, som meddelades genom åtföljande skrivelse till managing bank, åtog sig kommissionen att honorera den utställande bankens åtagande på begäran av den bekräftande banken eller av den aviserande banken, som leverantören utsett. Då den banken väl erhållit ersättningsåtagandet, överlämnade den en begäran om ersättning till managing bank som inom tre dagar utbetalade det godkända beloppet i ecu.

finansierade produkterna skulle göras med iakttagande av konkurrensfriheten och till världsmarknadspriser (se artikel 4.3 i beslut 91/658).¹⁵

13. Exportkhleb och Ukrimpex, de organ som av Ryska federationen respektive Ukraina givits i uppdrag att förhandla om inköp av vete, valde för sin del de bolag som skulle tilldelas kontrakten genom ett anbuds-förfarande, förhandlade om leveransavtalen och undertecknade dem.

14. De finansiella ombud som de båda republikerna utsett, det vill säga VEB och SEIB, hade följande uppgifter: i) De meddelade ingångna handelsavtal till kommissionen för att få dessa godkända såsom överensstämmande [med de föreskrivna reglerna], ii) efter att ha erhållit meddelandet om bekräftelse utställde de oåterkalleliga rembursor som skulle omfattas av gemenskapsgarantin (i den mån som de överensstämde med villkoren i meddelandet) och som eventuellt, på begäran av leverantören, även skulle underkastas krav på bekräftelse av en av leverantören angiven

15 — Se även artiklarna 4.2, 5.1 och 5.2 i förordning nr 1897/92, enligt vilka det, för att kommissionen skulle godkänna de leveranskontrakt som de berörda republikerna slutit, bland annat krävdes att i) kontrakten skulle slutas "enligt ett förfarande som säkerställer fri konkurrens" (däribland att åtminstone tre anbud inlämnats) och ii) att de skulle erbjuda "bästa möjliga inköpsvillkor jämfört med de priser som normalt gäller på internationella marknader."

bank¹⁶ samt iii) inkom under den avtalade period då rembursen kunde utnyttjas till kommissionen med begäran om utbetalning till förmån för den bekräftande banken, eller till den bank som fått i uppdrag att avisera rembursen, som leverantören angivit och kommissionen godkänt.

15. Det finns även skäl att erinra om att de händelser vilka givit upphov till förevarande tvister utspelade sig i följande ordning.

I väntan på att ramavtalet med Ryska federationen skulle ingås (se ovan, punkt 8), organiserade Exportkhleb år 1992 en informell anbudsinfordran och kontaktade därvid ett antal internationella handelsföretag. Bland de åtta bolag som Exportkhleb valde ingick — vad beträffar förevarande mål — klagandena.

Den 27 november 1992 undertecknade Continentale två försäljningskontrakt med Ryska federationens ombud. Kontrakten avsåg

16 — Genom de rembursor som Ryska federationens och Ukrainas finansiella ombud öppnade, begärde dessa att den bank som de stod i kontakt med i leverantörens bank skulle avisera rembursen i fråga, men medgav att den kunde tillägga — genom en bekräftelse — ett självständigt betalningsåtagande om mottagaren skulle begära det. En kopia av de rembursor som VEB och SEIB utställt översändes till kommissionen och managing bank för att kontrollera om de obligatoriska uppgifterna stod i överensstämmelse [med de föreskrivna villkoren] (ovan fotnot 13). Managing bank meddelade i sin tur den bekräftande banken, eller den avisierande banken, att betalningen endast skulle verkställas efter att kommissionen erhållit en begäran om utbetalning från VEB eller SEIB.

450 000 ton vete avsett för malning, till ett pris om 140,4 USD per ton, respektive 35 000 ton durumvete till ett pris av 145 USD per ton.

Den 28 november samma år ingick Exportkhlleb ett avtal med Dreyfus om leverans av 325 000 ton mjöl till ett pris av 140,50 USD per ton och med Glencore om leverans av 700 000 ton mjöl till ett pris av 140 USD per ton.

Samtliga avtal som Exportkhlleb ingick med leverantörerna hade likadana avtalsvillkor, exempelvis i fråga om leverans av de sålda varorna (CIF Free Out) och slutlastningsdatum (som fastställdes till den 28 februari 1993).

Vad beträffar detta förslag till avgörande är de viktigaste av standardavtalens klausuler det suspensiva villkor enligt vilket det för att avtalsförpliktelse, inklusive betalning, skulle fullföljas krävdes att kommissionen godkände att villkoren för finansiering var uppfyllda (nedan kallat det suspensiva vilko-

ret)¹⁷ samt den skiljedoms klausul till förmån för handels- och industrikamrarna i Moskva respektive Kiev som avsåg alla tvister som skulle kunna uppstå i samband med leveranskontrakten.¹⁸

16. Efter att i januari 1993 ha krävt att de tre bolagen skulle inkomma med vissa uppgifter (om t. ex. växelkursen USD/ecu), som inte angavs i de försäljningsavtal som Exportkhlleb ingått, sände kommissionen ett meddelande om bekräftelse till VEB för att godkänna kontrakten av den 27 januari 1993.

Enligt klagandena skilde sig kommissionens meddelande på ett antal väsentliga punkter

17 — Punkt 1 i de leveranskontrakt som Exportkhlleb slutit hade följande lydelse: "Detta avtal ingås med förbehåll för godkännande av EEG:s myndigheter och av bankavtalet mellan Ryska federationens finansiella ombud och EEG:s finansiella ombud (*This contract is concluded subject to approval of EES (rättare sagt EEG) authorities and the bank agreement between authorised bank of Russian Federation and the bank authorised by the EEC authorities*).¹⁷ Dessutom föreskrevs följande i punkt 4 i ovan nämnda kontrakt under rubriken Betalning: "En förutsättning för detta avtal är att den aviserande banken erhåller ett korrekt åtagande av innehavaren av det konto som har täckning (bank med bemyndigande av EEG) (*this contract is subject to receipt (sic) by the relevant advising bank of an appropriate undertaking from the cover account holder (Bank authorised by EEC)*).¹⁸

På samma sätt föreskrevs det i det leveranskontrakt som Ukrimex slutit med Glencore att det ålåg Ukrainas ombud "att erhålla alla nödvändiga godkännanden, såsom godkännande från Europeiska gemenskapernas kommission av motsvarande kontrakt (*to obtain all necessary agreements such as approval of the relating contract by the Commission of the European Communities*).¹⁹ Vad beträffar betalning av de enskilda leveranserna av de avtalade varorna, föreskrevs i kontraktet att den skulle genomföras "i enlighet med villkoren i ett EEG-låneavtal (*in accordance with the terms of an EEC Loan Agreement*).²⁰

18 — Se exempelvis punkt 11 i det så kallade standardavtalet Eurgrain 2, som Exportkhlleb ingick med respektive företag samtidigt med leveranskontrakten och som det uttryckligen hänvisas till i punkt 6 i de sistnämnda kontrakten.

från innehållet i kontrakten: den 31 mars 1993 angavs som slutlastningsdatum och växelkursen USD/ecu sattes till ett annat värde än det som respektive leverantör hade angivit för köparbolaget.

132 till 149,5 USD per ton FOB Rouen), begärde Exportkhleb vid ett möte i Bryssel, vilket ägde rum den 22 och den 23 februari 1993, att samtliga bolag som tilldelats kontrakt skulle avge nya anbud avseende priset på leveransen av den så kallade "förutsägbara återstoden" (det vill säga de kvantiteter som skäligen kunde förutsättas inte skulle komma att levereras inom den utsatta fristen).

17. På begäran av Exportkhleb utställde VEB dokumenten för oåterkalleliga remburs till förmån för Dreyfus, Continentale och Glencore den 4 februari 1993 och riktade därefter, den 9 februari, motsvarande begäran om utbetalning till kommissionen. Av skäl som inte anges i de överklagade domarna från förstainstansrätten blev dessa krediter tillgängliga först några dagar senare, mellan den 16 och den 25 februari i de olika fallen. Det var nämligen först då som de korresponderande bankerna i leverantörernas länder slutligen erhöll kommissionens åtagande om ersättning för transaktionerna i fråga.

Efter en förhandling, under vilken företagen tvingades att anpassa sig efter det lägsta anbudet (det vill säga 155 USD per ton), nåddes en överenskommelse mellan Exportkhleb och dess medkontrahenter i fråga om fördelningen av de nya kvantiteter som varje företag skulle leverera före den 30 april 1993.

På grund av att lastningen därför försenades, meddelade de kontraktsslutande bolagen Exportkhleb att de inte kunde hålla det ursprungligen fastslagna slutlastningsdatumet.

Närmare bestämt upphandlades av Dreyfus en kvantitet om 185 000 ton, av Glencore en kvantitet om 450 000 ton och av Continentale en kvantitet om 20 000 ton durumvete (eller vete för malning) samt 300 000 ton vanligt vete (varav 120 000 ton till det ursprungligen överenskomna priset av 140,4 USD och 180 000 ton till ett pris av 150 USD per ton).

18. Klagandena hävdar att eftersom världsmarknadspriset på vete hade stigit med ungefär 13 procent under den korta period som gått efter att kontrakten undertecknats (från

19. Den 9 mars 1993 informerade företaget Exportkhleb kommissionen om de avtalade (men ännu inte formaliserade) ändringarna i de kontrakt som hade undertecknats med fem av de utvalda leverantörerna.

Genom skrivelse av den 12 mars 1993 informerade generaldirektören för generaldirektoratet för jordbruk (DG VI) Exportkhele om att kommissionen endast kunde godkänna ändringarna i kontrakten på villkor att det totala värdet av de veteleveranser som finansierats bibehölls, vilket redan hade fastslagits i meddelandet om bekräftelse av den 27 januari 1993. Villkoret kunde uppfyllas genom en motsvarande minskning av de kvantiteter som skulle levereras. Genom skrivelsen i fråga krävde kommissionen att begäran om godkännande av ändringarna skulle framföras officiellt av VEB.

Vad däremot beträffade ändringarna av priser och kvantiteter, hävdade kommissionen — med avseende på tillämpningen av artiklarna 4 och 5 i förordning nr 1897/92 (se ovan fotnot 15) — dels att Exportkhele hade avtalat om dessa direkt med de bolag som tilldelats kontrakt, det vill säga utan att utsätta dessa för konkurrens från andra potentiellt intresserade leverantörer, dels att de nya priserna inte utgjorde bästa möjliga inköpsvillkor, eftersom världsmarknadspriserna i slutet av mars 1993 inte skilde sig väsentligt från de priser som gällde i slutet av november 1992.

I samband med att ändringarna formaliserades (vilket skedde den tredje veckan i mars genom undertecknande av tillägg till de ursprungliga kontrakten. Dessa var emellertid daterade den 23 februari 1993), minskades följaktligen de kvantiteter som Glencore och Continentale skulle leverera i enlighet med kommissionens uppgifter.

Dessutom ansåg kommissionen att de avtalade prishöjningarna var så stora att de inte utgjorde enkla tillägg, utan väsentliga ändringar av de ursprungliga kontrakten. Följaktligen påpekade kommissionsledamoten avslutningsvis i sin skrivelse att "om det bedöms vara nödvändigt att ändra priser eller kvantiteter, borde nya kontrakt förhandlas fram och underställas kommissionen för godkännande i enlighet med ett fullständigt och normalt förfarandet (som inbegriper att minst tre anbud läggs fram)."

20. Efter att VEB de sista tio dagarna i mars hade meddelat kommissionen de nya anbuden och ändringarna av de ursprungliga kontrakten, meddelade den jordbruksansvarige kommissionsledamoten, genom skrivelse av den 1 april 1993 (nedan kallad beslutet av den 1 april 1993), Ryska federationens finansiella ombud att kommissionen endast var beredd att i enlighet med det ordinarie förfarandet godkänna de ändringar som gällde framflyttandet av förfallodagarna för leverans och betalning.

Så snart Exportkhele erhållit kommissionens skrivelse, under de första tio dagarna i april, informerades Dreyfus, Continentale och Glencore om kommissionens vägran att godkänna ändringarna av de ursprungliga leveranskontrakten.

21. De faktiska omständigheterna som givit upphov till målet Glencore II är likartade. Ukrimpex, det statliga organ som Ukraina givit i uppdrag att förhandla om inköp av vete finansierat av gemenskapen, utlyste en informell anbudsinfordran och mottog därvid anbud från sju handelsföretag. Av dessa valdes slutligen Glencores anbud, vilket — fastän det inte var det prismässigt förmånligaste — var det enda som garanterade att vetet skulle lastas före den 15 juni 1993.

Följaktligen slöt Glencore och Ukrimpex den 26 maj 1993 ett avtal om försäljning av 40 424 ton vete till ett pris av 137,47 ecu per ton, CIF Free Out. SEIB överlämnade kontraktet till kommissionen för godkännande den 31 maj samma år.

Genom en skrivelse av den 10 juni 1993 ställd till Ukrainas vice premiärminister — vilken personligen hade ingripit för att kontraktet skulle godkännas på så kort tid som möjligt — påpekade kommissionen att Glencores anbud inte var det bästa anbudet i fråga om pris av dem som hade inlämnats av deltagarna i anbudsförfarandet och att det överenskomna priset var högre än vad som ansågs godtagbart. Kommissionen drog slutsatsen att den inte kunde godkänna det kontrakt som SEIB hade sänt till institutionen. Med anledning av den skyndsamhet som föranleddes av den ukrainska befolkningens försörjningssituation, förklarade sig kommissionen emellertid vara beredd att gemenskapfinansiera en omedelbar leverans av

50 000 ton vete ur interventionslagren till ett pris som kunde understiga det pris om 30 USD per ton som Ukrimpex och Glencore hade avtalat. Händelsevis tilldelades även kontraktet i den nya anbudsinfordran Glencore.

Den 11 juni 1993 informerade Ukrimpex klaganden om kommissionens beslut att inte godkänna kontraktet av den 26 maj 1993 och begärde att transporten av varorna skulle skjutas upp. Glencore, som redan hade befraktat ett fartyg, levererade emellertid ungefär 40 000 ton spannmål. Ukraina betalade aldrig bolaget det överenskomna vederlaget om cirka 5 500 000 ecu.

Kommissionens vägran att godkänna kontraktet i fråga bekräftades slutligen genom en skrivelse som den jordbruksansvarige kommissionsledamoten den 12 juli 1993 ställde till SEIB (nedan kallat beslutet av den 12 juli 1993). Efter att ha erinrat om att kommissionen enligt bestämmelserna i låneavtalet av den 13 juli 1992 skulle avge sina meddelanden om bekräftelse efter en oinskränkt skönsmässig bedömning, fastslogs i beslutet av den 12 juli 1993 att det pris som Glencore och Ukrimpex hade avtalat var högre än vad kommissionen kunde godkänna. Kravet på att det kontrakt som skulle godkännas skulle erbjuda bästa möjliga inköpsvillkor mot bakgrund av normala världsmarknadspriser kunde därför inte anses vara uppfyllt.

De vid förstainstansrätten överklagade domarna

22. Jag har redan nämnt att beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 i fyra fall har varit föremål för talan om ogiltigförklaring som väckts av Dreyfus, Continentale och Glencore vid förstainstansrätten.

Dessutom har Glencore (i mål T-491/93 avseende beslutet av den 1 april 1993) och Dreyfus väckt talan om skadestånd för den materiella skada som kommissionen skulle ha orsakat dem genom sin (enligt sökandena rättsstridiga) vägran att godkänna ändringarna av de med Exportkhlleb slutna leveranskontrakten. Dreyfus yrkade slutligen att förstainstansrätten skulle ålägga kommissionen att erlagga den symboliska summan om 1 ecu för den ideella skada som bolaget skulle ha åsamkats till följd av ett uttalande av en tjänsteman vid institutionen som hävdade att Dreyfus handlat rättsstridigt under förhandlingarna om de aktuella ändringarna.

23. Som jag likaledes nämnt ovan, fastslog förstainstansrätten i sina fyra domar av den 25 september 1996 att bolag som tilldelas ett leveranskontrakt inom ramen för ett lån som gemenskapen beviljar tredje land inte är

direkt berörda av det beslut¹⁹ som riktas till den låntagande statens finansiella ombud, genom vilket gemenskapsinstitutionen vägrar godkänna att a) leveranskontrakt som är föremål för begäran om utbetalning av lånet och som ingås mellan det ombud som utsetts av den låntagande staten och de bolag som tilldelas kontraktet (som fallet var i mål T-509/93) eller att b) de ändringar som eventuellt görs i kontrakt som kommissionen redan har godkänt (som fallet var i de tre andra målen), överensstämmer med de relevanta gemenskapsreglerna.

Genom gemenskapens rättsakter och avtalen mellan gemenskapen och Ryska federationen (eller med Ukraina) fastslogs nämligen enligt

19 — I artikel 173 fjärde stycket i fördraget föreskrivs att "[v]arje fysisk eller juridisk person får på samma villkor [som tillämpas när en medlemsstat, rådet eller kommissionen väcker talan] väcka talan mot ett beslut som är riktat till honom eller mot ett beslut som, även om det utfärdats i form av en förordning eller ett beslut riktat till en annan person, direkt och personligen berör honom." (min kursivering)

Som förstainstansrätten påpekade, avsåg däremot inte kommissionens invändningar om rättegångshinder att sökandena skulle sakna ett personligt intresse (se dom av den 24 september 1996 i mål T-485/93, punkt 48, i mål T-491/93, punkt 49, i mål T-494/93, punkt 49, samt i mål T-509/93, punkt 41, ovan fotnot 2 och 4).

Det skall konstateras att kommissionen endast i mål T-509/93 hade anfört en andra grund till stöd för sin invändning om rättegångshinder — som förstainstansrätten inte ansåg kunna ligga till grund för att talan skulle bifallas — nämligen att det inte förelåg någon rättsakt som kunde överklagas. Förstainstansrätten fastslog att trots att lånevtalet mellan gemenskapen, Ukraina och SEIB — vilket styrdes av engelsk rätt enligt överenskommelse mellan parterna — innehöll en lagvalsklausul till förmån för engelska domstolar, behöll gemenskapsdomstolarna sin behörighet att pröva talan om ogiltigförklaring av en rättsakt genom vilken kommissionen vägrat att godkänna ett kontrakt såsom överensstämmande med villkoren för gemenskapsfinansiering, eftersom en sådan rättsakt har rättsverkan gentemot SEIB genom att banken berövas rätten att begära utbetalning av lånet. Beslutet av den 12 juli 1993 var således en "överklagbar rättsakt" med avseende på tillämpningen av artikel 173 i fördraget (se dom av den 24 september 1996, ovan fotnot 4, punkt 26—28. Se även nedan fotnot 26).

förstainstansrätten en kompetensfördelning mellan Exportkhleb (eller med Ukrimpex) och kommissionen. Medan det statliga organet var ensamt behörigt att genom anbudsfordran välja medkontrahent, att förhandla om villkoren i kontraktet och att sluta detta, skulle kommissionen uteslutande kontrollera att villkoren för finansiering enligt gemenskapslagstiftningen var uppfyllda, en roll som institutionen, trots de upprepade kontakter den haft med organet och med de bolag som tilldelats kontrakt, inte ansåg sig ha avvikit från i de omtvistade fallen. Det bolag som tilldelas ett kontrakt stod således i ett avtalsförhållande endast till sin medkontrahent, det vill säga det ombud som fått i uppdrag att sluta inköpskontrakten, och kommissionen stod i ett avtalsförhållande endast till den låntagande statens finansiella ombud.

Förstainstansrätten ansåg följaktligen att kommissionen — som inte var behörig att göra någon ytterligare bedömning av om samtliga villkor för att bevilja gemenskapsfinansiering för de kontrakt som Exportkhleb och Ukrimpex slutit med klagandena i förevarande mål var uppfyllda — genom sina ingripanden tekniskt sett inte påverkade den rättsliga giltigheten av kontrakten i fråga och heller inte ändrade villkoren i dessa, exempelvis de av parterna avtalade priserna. Parternas tillägg till de ursprungliga kontrakten av den 23 februari 1993 var fortsatt bindande för parterna, "[o]aktat kommissionens beslut att inte fastslå att överenskommelserna överensstämde med de tillämpliga bestämmelserna", eftersom beslutet inte ersatte ett

beslut av respektive nationellt behöriga myndigheter.

24. Enligt förstainstansrätten gick det heller inte att av innehållet i det suspensiva villkoret dra den slutsatsen att sökandena var direkt berörda av beslutet av den 1 april 1993 och av den 12 juli 1993 (se ovan fotnot 17). Förstainstansrätten ansåg nämligen "inte att möjligheten att ta upp en talan enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget till sakprövning [kunde] göras beroende av parternas avsikt" att skapa ett samband mellan det kontrakt som de hade slutit och kommissionens framtida beslut om huruvida sagda kontrakt överensstämde med villkoren för finansiering eller inte.

I de överklagade domarna fastslogs således att de beslut som var föremål för talan inte berörde Dreyfus, Continental och Glencore direkt och uteslöt att de tre bolagen skulle ha rätt att väcka talan om ogiltigförklaring mot dem.²⁰

25. Förstainstansrätten fastslog emellertid att Dreyfus och Glencores yrkanden om ersättning för materiell och ideell skada kunde tas

20 — Se dom av den 24 september 1996 i mål T-485/93, punkt 48—55, i mål T-491/93, punkt 49—57, i mål T-494/93, punkt 49—57, samt i mål T-509/93, punkt 41—49 (se ovan fotnot 2 och 4).

upp till sakprövning (se ovan punkt 22) och påpekade bland annat att skadeståndstalan enligt artiklarna 178 och 215 andra stycket i fördraget var fristående.²¹ Förstainstansrätten beslöt därefter att yrkandena skulle prövas i sak. Efter Dreyfus och Glencores överklaganden vilandeförklarades därefter förfarandena T-485/93 och T-491/93 genom beslut av den 27 januari 1997 respektive av den 26 februari 1997.

Grunderna för Dreyfus, Continentales och Glencores överklaganden

26. Till stöd för de tre bolagens överklaganden av de domar som jag beskrivit har mycket likartade grunder anförts.²²

21 — Se dom av den 24 september 1996 i mål T-485/93, punkt 65—75, och i mål T-491/93, punkt 62—67 (ovan fotnot 2). Förstainstansrätten ansåg att kommissionen, som hade framställt en invändning om rättegångshinder även gentemot Dreyfus och Glencores skadeståndsyrkanden, inte hade lyckats bevisa att yrkandena utgjorde rättegångsmissbruk genom att i själva verket syfta till att ett enskilt slutgiltigt beslut skulle undanröjas. Enligt förstainstansrätten var detta särskilt tydligt i fråga om Dreyfus yrkande om ideellt skadestånd, vilket grundade sig på påståenden om ett handlande från kommissionens sida som inte hade något samband med den rättsakt som bolaget samtidigt hade yrkat skulle ogiltigförklaras.

22 — För enkelhetens skull har jag i resonemanget nedan gjort ett sammandrag av de *gemensamma* grunder för överklagande — vilka för övrigt är praktiskt taget identiska i sak — som de enskilda klagandena har anfört och tillskrivit dem dessa grunder utan åtskillnad, utan att ta hänsyn till de formella skillnaderna i framförande och argumentation i inlagorna i de fyra målen.

Enligt klagandena har förstainstansrätten gjort sig skyldig till två fall av felaktig rättstillämpning, dels i) genom att felaktigt tillämpa artikel 173 fjärde stycket i fördraget då den ansåg att talan i de olika fallen inte kunde tas upp till sakprövning på grund av att klagandena inte var direkt berörda, dels ii) genom att ha antagit en motivering som på ett antal punkter är motsägelsefull.

27. i) Vad beträffar den första grunden har klagandena kritiserat förstainstansrättens konstaterande att de bolag som tilldelats kontrakt endast stod i ett rättsligt förhållande till respektive medkontrahent i leveransavtalet (och inte till kommissionen) och att de beslut som är föremål för talan därför inte på något sätt har påverkat deras avtalsförhållande. Genom detta resonemang — anser sökandena — har förstainstansrätten felaktigt avvikit från gemenskapens fasta rättspraxis på området.

Av denna rättspraxis skulle det följa att frågan om en enskild berörs direkt skall bedömas enligt ett annat kriterium, nämligen frågan om sökandens rättsliga eller ekonomiska situation påverkas direkt av det ifrågasatta beslutet. Det skulle i många avgöranden ha fastslagits att sökanden är direkt berörd fastän det helt saknas en rättslig koppling till kommissionen eller till den som det ifrågasatta beslutet riktas till.

När fråga är om trepartsförhållanden liknande dem som är aktuella i förevarande mål, borde den ekonomiska aktören — då han inte har några medel att göra sina rättigheter gällande gentemot den nationella myndigheten — anses vara direkt berörd och behörig att väcka talan enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget varje gång som mellanhanden (det vill säga den behöriga nationella myndighet som har fått i uppdrag att genomföra gemenskapsåtgärden) inte har befogenhet att göra en självständig bedömning och hans beslut automatiskt sammanfaller med kommissionens.

Vad särskilt beträffar omständigheterna i de nu aktuella målen, gavs de behöriga nationella myndigheterna genom kommissionens beslut inte något utrymme att göra en egen bedömning av uppfyllandet av sina avtalsförpliktelser. Av innehållet i leveranskontrakten, närmare bestämt av ordalydelsen av artikel 4 avseende skyldigheten att erlägga vederlaget²³, framgår nämligen att om lånet inte skulle utbetalas till den berörda republiken, skulle denna inte kunna uppfylla sin skyldighet att betala det avtalade vederlaget (eller, med vederbörliga ändringar, det nya, högre pris som avtalats vid ändringen av de redan godkända ursprungliga kontrakten). Dessutom skulle gemenskapsfinansieringen i vart och ett av de aktuella fallen inte bara ha utgjort det suspensiva villkor som fullgörandet av kontraktet var rättsligt underkastat utan även den enda faktiska betalningsmöjligheten.

23 — Ovan fotnot 17 och därtill hörande del av texten.

Man kan dock inte tillåta en godtycklig tillämpning av kommissionens befogenhet att beivra eventuella åsidosättanden av de villkor för beviljande av gemenskapsfinansiering som föreskrivs i förordning nr 1897/92. Denna befogenhet skulle således även innebära en skyldighet för institutionen att utöva den på ett rättsenligt sätt som domstolen kan pröva.

28. Glencore har i andra hand åberopat gemenskapens rättspraxis om tillämpningen av artikel 173 fjärde stycket i fördraget, enligt vilken enskilda kan vara direkt berörda av gemenskapsåtgärder som ligger till grund för senare åtgärder, vars innehåll de har säker eller mycket sannolik kännedom om.

29. Dessutom har Dreyfus, Continentale och Glencore hävdats att — till skillnad från förstainstansrättens bedömning — gemenskapens ifrågasatta beslut inom ramen för gemenskapens system för biståndsaktioner skall anses ha ersatt åtgärder som legat inom de ryska respektive ukrainska myndigheternas behörighetsområde.

I beslutet av den 1 april 1993 förklarade sig kommissionen närmare bestämt beredd att godkänna vissa av de ändringar i kontrakten som Exportkhlleb och de kontraktsslutande bolagen avtalat (avseende förlängningen av fristerna för leverans och betalning) men inte andra (avseende priset och de sålda kvantite-

terna). På det sättet skulle kommissionen ha ersatt parternas vilja med sin egen bedömning genom att "efter eget huvud ändra kontrakten", gentemot vilka kommissionen tekniskt sett var tredje man.

För att kunna uppfylla sina åtaganden gentemot Dreyfus, Continentale och Glencore var de ryska och ukrainska myndigheterna dessutom helt beroende av kommissionens godkännande avseende gemenskapsfinansiering. Med anledning av att de behöriga nationella myndigheterna var insolventa, vilket var skälet till att gemenskapen beviljat dem finansiellt bistånd, hade de inte kunnat importera spannmål enligt de undertecknade avtalen i den mån betalningen av vederlaget inte täcktes (helt eller delvis) av lånet, om kommissionen beslutat att inte godkänna kontrakten (eller, med vederbörliga ändringar, tilläggen till de redan godkända kontrakten).

30. Förstainstansrätten skulle dessutom ha agerat felaktigt då den — i syfte att utesluta att klagandena var direkt berörda av de var för sig ifrågasatta besluten — grundade sig på omständigheten att rättsakternas inverkan på klagandenas rättsliga eller ekonomiska ställning följde av en tidigare frivillig viljehandling.

Inledningsvis skulle det vid en närmare anblick inte vara korrekt att frågan om upptagande till sakprövning av talan beror på de

nationella myndigheternas och kontraktsslutande bolagens vilja, eftersom det suspensiva villkoret följde direkt och objektivt av de faktiska och rättsliga omständigheter som respektive part i leveranskontrakten befann sig i. De båda villkor som parterna hade ställt upp för att genomföra sina respektive förpliktelser var i själva verket desamma som kommissionen i sin tur ställt upp för de låntagande republikerna, det vill säga det nödvändiga godkännandet av kontrakten och av att remburserna öppnats för betalning av leveranserna.

Även om det dessutom skulle vara riktigt att upptagandet till sakprövning av talan hade villkorats av parternas vilja, skulle förstainstansrätten ha infört ett ytterligare villkor utöver vad som föreskrivs i artikel 173 fjärde stycket i fördraget för upptagande till sakprövning av talan om ogiltigförklaring som enskilda väcker mot beslut som inte riktas till dem själva, nämligen villkoret att den skada som orsakats sökandena direkt av den ifrågasatta bestämmelsen inte följer av en dispositiv bestämmelse som de själva frivilligt beslutat inom ramen för sitt självständiga agerande.

31. Enligt Glencore skulle slutligen de överklagade domarna även strida mot den rättspraxis enligt vilken en enskild kan vara direkt berörd i den mening som avses i sagda artikel 173 fjärde stycket i fördraget även om det saknas ett rättsligt förhållande till det organ som den ifrågasatta rättsakten härrör från och även om gemenskapsåtgärden inte ersätter ett beslut av de nationella myndighe-

terna utan lämnar de nationella myndigheterna ett visst utrymme för skönsmässig bedömning och innehållet i den senare åtgärden inte är säkert eller mycket förutsägbart.

Denna rättspraxis skulle närmare bestämt följa av de avgöranden från domstolen och förstainstansrätten i vilka det vid flera tillfällen har fastslagits att det går att i sak pröva en talan om ogiltigförklaring, som ett bolag som kan komma i åtnjutande av statligt stöd väcker gentemot kommissionens till den berörda medlemsstaten riktade beslut, i vilket förklaras att stödet i fråga inte är förenligt med den gemensamma marknaden.

Som de behöriga nationella myndigheterna i förevarande fall har gjort i fråga om inköpspriserna, kan även den stat som beviljar stöd avtala med mottagarbolaget om att utbetalningen är beroende av kommissionens godkännande. Glencores ställning — vilket bolag dessutom har varit i ständig kontakt med kommissionen under den period som föregick fattandet av de ifrågasatta besluten — skulle således även i förfarandehänseende förete betydande likheter med den ställning som ett bolag som är mottagare i ett statligt stödprojekt befinner sig i.

32. ii) Klagandena anser att förstainstansrätten dessutom har åsidosatt den allmänna princip enligt vilken varje domstol skall motivera sina avgöranden och att de överklagade domarna är mycket motsägelsefullt

motiverade. Inledningsvis skulle förstainstansrätten felaktigt ha hävdat att — trots att förekomsten av det suspensiva villkoret (se ovan fotnot 17) konstaterats i leveranskontrakten — kommissionens beslut inte påverkade kontraktens giltighet i tekniskt och rättsligt avseende och inte heller ändrade villkoren i de avtal som parterna ingått.

Enligt klagandena förhåller det sig tvärtom: Det vill säga att eftersom genomförandet av kontraktet var underkastat det suspensiva villkoret (se ovan punkt 27), skulle kommissionens negativa beslut direkt ha påverkat de kontraktsslutande bolagens rättsliga ställning och därigenom berövat dem rätten att begära det pris (eller det nya pris) som avtalats med den behöriga nationella myndigheten.

33. Continentale har även gjort gällande att förstainstansrätten — efter att ha erinrat om att kommissionen hade begärt att VEB formellt skulle sända den begäran om godkännande av tilläggen till leveranskontrakten som redan hade överlämnats av Exportkhlleb och efter att ha påpekat att kommissionen genom beslutet av den 1 april 1993 hade vägrat godkänna ändringarna av kontrakten — argumenterade motsägelsefullt då den hävdade att beslutet i fråga inte ersatte ett beslut av de ryska myndigheterna.²⁴

24 — På samma sätt ansåg förstainstansrätten i sin dom i mål T-509/93, trots att den hade påpekat att "kommissionen [hade meddelat] SEIB ... att den inte kunde godkänna det kontrakt som hade tillställts institutionen" genom beslutet av den 12 juli 1993, att den ifrågasatta åtgärden inte ersatte ett beslut av de ukrainska myndigheterna.

Den slutsatsen skulle för det första vara godtycklig, eftersom förstainstansrätten inte alls har analyserat möjligheten av att det föreligger ett självständigt beslut som faktiskt kan tillskrivas de behöriga nationella myndigheterna och som kan tillskrivas de skador som bolagen åsamkats. För det andra skulle den slutsatsen strida mot förstainstansrättens underförstådda erkännande av att VEB i praktiken endast varit en "länk" för kommissionens vilja.

Kommissionen har gjort gällande att enligt domstolens fasta rättspraxis utgör ett överklagande som Dreyfus, Continentales respektive Glencores i själva verket endast en begäran om att den talan om ogiltigförklaring som förstainstansrätten redan har avvisat skall omprövas och omfattas således inte av EG-domstolens behörighet enligt artikel 49 i EG-stadgan för domstolen.

Kommissionens svaromål

Det är således i andra hand som kommissionen går in på sakfrågan i de förevarande målen.

34. Kommissionen har inledningsvis framställt en invändning om rättegångshinder i de fyra målen och gjort gällande att dessa — med undantag för den grund som hänför sig till att domskälen skulle vara motsägelsefulla — huvudsakligen återger de grunder och argument som klaganden framförde i första instans, däribland sådana som hänför sig till omständigheter som förstainstansrätten uttryckligen ogillade.

35. Inledningsvis har kommissionen påpekat att det ingalunda är klart hur det suspensiva villkoret skall tolkas. Det framgår nämligen inte att skiljedomstolen vid handels- och industrikammaren i Moskva (eller motsvarande domstol i Kiev), som är ensam behörig att tolka leveranskontrakten i fråga, skulle ha uttalat sig om den exakta räckvidden av klausulen i fråga. Dessutom förefaller Dreyfus i sin skriftväxling med Exportkhleb dagarna efter att beslutet av den 1 april 1993 fattades tolka leveranskontraktet som ett "kontrakt som står fast (a firm contract)".²⁵

För övrigt skulle förstainstansrättens bedömning såväl av de låneavtal som gemenskapen ingick med de berörda republikerna som av de leveranskontrakt som klagandena ingått med de statsföretag som hade i uppdrag att förhandla om inköp av vete avse faktiska omständigheter och därför inte kunna vara föremål för överklagande.

25 — Se telefaxmeddelande av den 6 april 1993 som Dreyfus ställde till Exportkhleb för att kräva betalning av det högre avtalade priset och i vilket Dreyfus påpekade följande: "Vi hoppas att ni inser att vi anser att vi har ett kontrakt med er som står fast ... och att vi måste yrka att ni skall fullgöra era kontraktuella skyldigheter" (min översättning).

36. Vad beträffar den första grunden för överklagandet påpekar kommissionen att det för att en talan om ogiltigförklaring av ett kommissionsbeslut skall kunna tas upp till sakprövning är nödvändigt att den ifrågasatta rättsakten har rättsverkningar för sökandena *till följd av gemenskapsrätten*. I motsatt fall berörs inte denne direkt av beslutet.

offentligrättslig funktion inom ramen för genomförandet av gemenskapens politik. Sagda myndigheters beslut att inte betala det överenskomna priset (det vill säga det *högre* priset) var således inte offentligrättsliga beslut för genomförande av gemenskapsåtgärder. Besluten skulle därför endast ha haft privaträttsliga verkningar i de rättsliga förhållanden som upprättats mellan Ukrimpex och Exportkheleb och respektive kontraktsslutande bolag.

Kommissionen hävdar tvärtom att i förevarande mål följer de verkningar som sökandebolagen åberopat av "en kombination av kommissionens beslut och villkoren i ett kontrakt i vilket kommissionen inte är part". Leveranskontrakten och de ifrågasatta besluten skulle inte utgöra genomförandebestämmelser för beslut 91/658 och förordning nr 1897/92 och heller inte omfattas av gemenskapens rättsordning.²⁶

Kommissionen har dessutom anfört att domstolsprövningen av dess rättsakter — som följer av förvaltningsrättsliga bestämmelser och därigenom av en gren av den offentliga rätten — inte i något fall skulle kunna vara beroende av privaträttsliga avtal gentemot vilka kommissionen är tredje man.

37. Enligt kommissionen kan det heller inte anses att hävda att de behöriga nationella myndigheterna, vars beslut direkt och självständigt skulle ha orsakat de skador som respektive klagande har åberopat, hade en

Om klagandenas resonemang godtoogs, skulle talerätt (*locus standi*) inom ramen för artikel 173 fjärde stycket i fördraget inte bero på principerna i gemenskapens rättspraxis utan av förekomsten av sådana avtal, vilket skulle få till följd att subjektiv rätt kom att ersätta den objektiva rätt som följer av domstolens domar.

26 — Under det muntliga förfarandet har kommissionens representanter rentav förklarat att då det saknas en rättsakt mot vilken talan kan väckas, kan inte heller beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 tas upp till sakprövning för det fall att talan skulle väckas mot dessa vid gemenskapens domstolar av de bolag som besluten riktas till, det vill säga Exportkheleb och Ukrimpex (med förbehåll för dessa organs befogenhet att väcka talan vid den behöriga *nationella* domstolen, närmare bestämt vid engelsk domstol, med anledning av att respektive lånevital inte uppfyllts). Detta argument — som kommissionens representanter själva uttryckligen har medgivit — har redan förkastats av förstainstansrätten i domen i mål T-509/93 (ovan fotnot 19), och det är inte av en tillfällighet som kommissionen inte har anfört det i något av de skriftliga förfarandena i de nu aktuella målen.

Om överklagandena bifölls, skulle det närmare bestämt få till följd att domstolens rättspraxis om Europeiska utvecklingsfondens finansiering av projekt kullkastades (se nedan fotnot 31).

38. I förevarande fall ställdes dessutom begäran till kommissionen om förskott på Ryska federationens och Ukrainas lån av de berörda republikerna genom deras finansiella ombud. Eftersom de kontraktsslutande bolagen stod helt utanför dessa propåer, skulle det vara uteslutet att VEB och SEIB endast varit mellanhänder utan något eget utrymme för skönmässig bedömning i förhållande till de berörda ekonomiska aktörerna och kommissionen.

För övrigt — påpekade kommissionens ombud under sammanträdet — skulle den koppling som klagandena ser mellan gemenskapsfinansieringen och orsaken till leveranskontrakten (se nedan fotnot 64) ingalunda vara bevisad. Enligt kommissionen förefaller det nämligen som om bolag av Dreyfus, Continentales och Glencores storlek hade sålt spannmål till Sovjetunionen innan denna upplöstes utan något som helst system för finansiering eller stöd från gemenskapen.

39. Kommissionen har invänt mot Glencores övriga argument, enligt vilka den omständigheten att bolaget var direkt berört följde av de båda ifrågasatta beslutens ordalydelse — vilken gjorde det säkert eller högst sannolikt att de ryska eller ukrainska myndigheterna inte skulle betala det överenskomna priset utan gemenskapsfinansiering — och, i andra hand, av gemenskapens rättspraxis om nationellt stöd.

Enligt kommissionen är frågan huruvida en enskild sökande berörs direkt eller inte av en ifrågasatt rättsakt inte beroende av faktorer — i förevarande fall myndigheternas solvens i deras egenskap av köpare, deras förmåga att uppfylla sina åtaganden eller innehålllet i ett privaträttsligt avtal — som inte omfattas av rättsakten och som inte på något sätt kontrolleras (eller är kända) av den myndighet som utfärdat rättsakten. Närmare bestämt skulle det bolag som eventuellt kommer i åtnjutande av stöd alltid vara direkt berört av ett negativt kommissionsbeslut, oavsett vilka avtal som bolaget ingått med den stat som beviljar stödet.

40. Vad slutligen beträffar Dreyfus, Continentales och Glencores andra grund för överklagande, har kommissionen ifrågasatt att förstainstansrätten bedömt de rättsliga konsekvenserna av det ett flertal gånger nämnda suspensiva villkoret och att den dragit slutsatsen att Exportkoleb och Ukrimpek varken var rättsligt förpliktade eller hade tillgångar nog för att betala det överenskomna priset. För övrigt skulle det inte ha varit förstainstansrättens sak att företa en sådan bedömning, eftersom kontrakten uteslutande skulle tolkas av de därtill utsedda skiljenämnderna (se punkt 35 ovan). I sina domar skulle förstainstansrätten däremot endast ha erinrat om sökandenas argument.

41. Den påtalade självbetsägelsen i domskälen skulle i varje fall inte föreligga, eftersom beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 inte *i sig* direkt påverkade sökandenas ställning gentemot Exportkoleb respektive Ukrimpek. Sådana verkningar

skulle endast ha kunnat följa av de suspensiva villkor som parterna själva infört i kontrakten. Följaktligen skulle förstainstansrätten med rätta ha fastslagit att besluten i fråga inte berörde de tre bolagen direkt.

sionen av domstolen att under sammanträdet kommentera vilken inverkan som domstolens dom av den 22 april 1997 i målet Geotronics (se ovan fotnot 1) hade haft på deras argumentation i de aktuella målen.

42. Slutligen upprepar kommissionen att det inte finns någon uppgift i de överklagade domarna som bevisar att VEB agerat som en enkel "länk" mellan de bolag som tilldelats kontrakt och kommissionen. Omständigheten att kommissionen insisterat på att få sig tillsänd de kontrakt som Exportkhleb slutit av VEB förklaras av att godkännandet av kontraktens överensstämmelse med de föreskrivna reglerna skulle leda till en ekonomisk förpliktelse (det vill säga en skuld till följd av lånet till Ryska federationen). Följaktligen kunde kommissionen endast förhandla med ett organ som var behörigt att åta sig förpliktelser genom ekonomiska transaktioner. Dessa påpekanden motsäger inte förstainstansrättens slutsats att de ifrågasatta besluten inte ersatte de ryska respektive de ukrainska myndigheternas ursprungliga val av leverantörer.

44. I detta mål hade som bekant Geotronics, ett bolag som hade deltagit i en selektiv anbudsinfordran (för leverans av elektroniska teodoliter inom ramen för PHARE-programmet för användning inom ett jordbruksreformprogram), vilken hade utlysts av kommissionen och den rumänska regeringen gemensamt och finansierades av PHARE-programmet, överklagat en dom av förstainstansrätten i vilken denna avvisade bolagets talan om ogiltigförklaring av en skrivelse som kommissionen ställt till bolaget.

Domstolens dom i målet Geotronics och dess betydelse för bedömningen av om överklagandena är grundade

43. Efter att det skriftliga förfarandet avslutats, uppmanades klagandena och kommis-

Efter att ha underrättats av den behöriga myndighet som företrädde den rumänska staten om att dess anbud hade mottagits positivt och att ett kontrakt hade lämnats till den upphandlande myndigheten för godkännande, informerades Geotronics genom ett telefaxmeddelande från kommissionen om att dess anbud avlogs därför att den aktuella utrustningen, i strid med de villkor som tillämpades på anbudsinfordran, inte hade sitt ursprung i en medlemsstat eller i någon av de stater som omfattas av PHARE-programmet.

45. Efter att förstainstansrättens ordförande avslagit en ansökan från Geotronics om intermistiska åtgärder²⁷, avvisade förstainstansrätten (som även hade att avgöra en talan om ogiltigförklaring av kommissionens ovan beskrivna beslut) denna talan med motiveringen att det inte fanns någon rättsakt mot vilken talan kunde väckas.²⁸

Inledningsvis erinrade förstainstansrätten i ovannämnda dom om kompetensfördelningen mellan kommissionen och myndigheterna i den stödmottagande staten vid genomförande av åtgärder och projekt som finansieras inom ramen för gemenskapens samarbetspolitik och närmare bestämt inom ramen för de stöd som avses i PHARE-programmet. Förstainstansrätten påpekade därefter att den upphandling som finansieras av det programmet måste anses vara nationell upphandling som enbart binder den ekonomiske aktören och den stödmottagande staten, vilken är behörig att förbereda, förhandla och sluta kontrakten.

Däremot uppkommer det inte något rättsförhållande mellan anbudsgivarna och kommissionen, eftersom kommissionens uppgift är begränsad till att på gemenskapens vägnar fatta beslut om finansieringen av kontrakten i fråga. Följaktligen kan kommissionens

rättsakter i förhållande till anbudsgivarna inte leda till att ett beslut från den stat som tar emot stöd enligt PHARE-programmet ersätts med ett beslut från gemenskapen.

Förstainstansrätten uteslöt därför att det på detta område kunde finnas någon rättsakt från kommissionen som kunde påverka anbudsgivarnas rättsliga ställning och som i sig kunde vara föremål för en sådan talan om ogiltigförklaring som den som Geotronics väckt mot kommissionens skrivelse. Förstainstansrätten preciserade att Geotronics i vilket fall som helst inte skulle kunna dra nytta av en ogiltigförklaring av skrivelserna, eftersom en ogiltigförklaring inte i sig skulle medföra att avtalet mellan den rumänska regeringen och det företag som tilldelades kontraktet kunde ifrågasättas.²⁹

46. När ovannämnda dom sedan överklagades, upphävdes den som bekant av domstolen i den del där talan enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget avvisades.

Domstolen, som följde generaladvokaten Tesausros klarsynta förslag till avgörande³⁰, fastslog att förstainstansrätten hade gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning då den på det aktuella fallet direkt överförde det

27 — Se beslut av den 7 juli 1994 i mål T-185/94 R, Geotronics mot kommissionen (REG 1994, s. II-519).

28 — Se dom av den 26 oktober 1995 i mål T-185/94, Geotronics mot kommissionen (REG 1995, s. II-2795). I den domen ogillade förstainstansrätten den skadeståndstalan som Geotronics samtidigt hade väckt i enlighet med artiklarna 178 och 215 i fördraget.

29 — Se domen i det ovannämnda målet, punkt 27—35.

30 — Förslag till avgörande i mål C-395/95 P, Geotronics mot kommissionen, fördraget den 30 januari 1997 (REG 1997, s. I-2273).

resonemang som låg till grund för rättspraxis rörande sådan offentlig upphandling som finansieras genom Europeiska utvecklingsfonden (nedan kallad rättspraxis angående EUF).³¹

Domstolen påpekade att det telefaxmeddelande som var föremål för talan, och som formellt hade riktats till Geotronics, hade antagits av kommissionen efter att dess prövat huruvida mottagarföretagets anbud uppfyllde de krav som ställdes i meddelandet om anbudsinfordran för erhållande av finansiering från gemenskapens sida.

31 — Se dom av den 22 april 1997 (ovan fotnot 1), punkt 13. rättspraxis angående EUF avser offentlig upphandling som finansieras genom Europeiska utvecklingsfonden (nedan kallad EUF) i enlighet med bestämmelserna i det andra associeringsavtal mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och de med gemenskapen associerade afrikanska staterna samt Madagaskar som undertecknades i Yaoundé den 29 juli 1969, eller i den första, andra eller tredje konventionen mellan AVS-staterna och Europeiska gemenskaperna som undertecknades i Lomé den 28 februari 1975, den 31 oktober 1979 respektive den 8 december 1984 (se dom av den 10 juli 1984 i mål 126/83, STS mot kommissionen, REG 1984, s. 2769, av den 10 juli 1985 i mål 118/83, CMC m. fl. mot kommissionen, REG 1985, s. 2325, av den 19 september 1985 i mål 33/82, Murri Frères mot kommissionen, REG 1985, s. 2759, av den 24 juni 1986 i mål 267/82, Développement och Clemessy mot kommissionen, REG 1986, s. 1907; svensk specialutgåva, häfte 8, av den 14 januari 1993 i mål C-257/90, Italsolar mot kommissionen, Rec. 1993, s. I-9, samt av den 29 april 1993 i mål 182/91, Forafrique Burkinabe mot kommissionen, Rec. 1993, s. I-2161). Som domstolen återigen fastslog i domen i målet Geotronics (punkt 12) följer av rättspraxis angående UEF att åtgärder som vidtas av kommissionens representanter inom ramen för sådana förfaranden — oavsett om det gäller godkännande (eller avslag) av det förslag till tilldelning av kontraktet som den nationella myndigheten har gjort eller om det rör sig om att utfärda (eller vägra att utfärda) intyg, avseende kontraktet och tillhörande betalningsorder — endast består i att avgöra om villkoren för finansiering från gemenskapens sida är uppfyllda och att de inte inverkar menligt på principen att upphandlingen i fråga förblir en nationell upphandling. Följaktligen föreligger det endast ett rättsförhållande mellan de företag som lämnar anbud eller som tilldelas kontraktet i fråga och den stödmottagande staten — som är ensam ansvarig för att förbereda, förhandla och sluta kontraktet — och rättsakter som härrör från kommissionen kan i förhållande till dessa inte få till följd att ett gemenskapsbeslut ersätter ett beslut fattat av ifrågakvarande stat. För närvarande är det främsta instrumentet för gemenskapens biståndspolitik den fjärde Lomékonventionen, som undertecknades den 15 december 1989 och som är i kraft till den 29 februari 2000.

Domstolen gjorde en begreppsmässig åtskillnad mellan kommissionens beslut och det avtalsrättsliga förfarande som skulle leda till nationell upphandling. Skälen därtill var följande: För det första hade beslutet fattats av kommissionen vid dennas utövande av sina befogenheter och för det andra var det särskilt avsett för ett enskilt bolag som genom det enda faktum att rättsakten antogs förlorade alla faktiska möjligheter att tilldelas kontraktet.

Med stöd av dessa överväganden drog domstolen slutsatsen att kommissionens beslut i sig hade haft bindande rättsverkningar som påverkade Geotronics rättsliga ställning. Följaktligen upphävdes förstainstansrättens beslut om avvisning av bolagets talan om ogiltigförklaring.³²

47. Av domstolens dom i det ovannämnda målet Geotronics har de tre klagandena i de nu aktuella målen och kommissionen — oundvikligen — dragit olika slutsatser.

32 — Se dom av den 22 april 1997 (ovan fotnot 1), punkt 12—17. Domstolen, som själv slutligt avgjorde ärendet i enlighet med artikel 54 första stycket i EG-stadgan för domstolen, ogillade för övrigt talan (se punkt 25—29 i domen). Domstolen ogillade även Geotronics överklagande i den del som avsåg förstainstansrättens ogillande av bolagets skadeståndstalan (se punkt 19—24 i domen).

48. Dreyfus, Continentale och Glencore har åberopat domen för att skingra allt tvivel kring möjligheten att ta upp respektive talan till sakprövning. Dessutom skulle domstolen genom sin dom i målet Geotronics, till skillnad från vad som var fallet i rättspraxis angående EUF, ha tillförsäkrat de ekonomiska aktörerna ett konkret rättsligt skydd.

De tre bolagen har även påpekat att sökandebolaget i de mål som var aktuella i rättspraxis angående EUF i samtliga fall var ett bolag som hade deltagit i ett anbuds förfarande och som angrep den rättsakt genom vilken kommissionen hade godkänt att ett annat bolag tilldelades kontraktet av de behöriga myndigheterna i AVS-staten. Den som väckte talan vid domstolen var således ett annat rättssubjekt än det kontraktsslutande bolag som omfattades av kommissionens ifrågasatta beslut. Sökanden var således endast indirekt berörd av beslutet.

Klagandena anser att sökanden i domen i målet Geotronics däremot hade gått miste om kontraktet som en direkt följd av det beslut som kommissionen hade fattat för att avböja dess anbud. De rumänska myndigheterna var för sin del fortfarande fria att tilldela bolaget kontraktet och hade faktiskt meddelat Geotronics att de föredrog dess anbud för tilldelning av kontraktet. Det valet hade emellertid medfört att den rumänska regeringen måst avstå från gemenskapsfinansiering. Domstolen, som i det avseendet

avvek från förstainstansrättens bedömning³³ och följde generaladvokatens förslag till avgörande, skulle därigenom ha visat att den ansåg att de rumänska myndigheternas ovan nämnda behörighet var helt och hållet teoretisk.

I målet Geotronics, liksom i de mål som var föremål för rättspraxis angående EUF, förelåg det ett rättsförhållande endast mellan de anbudsgivande eller kontraktsslutande bolagen och de behöriga nationella myndigheterna. Genom att fastslå att Geotronics talan kunde tas upp till sakprövning skulle domstolen följaktligen — med beaktande av de specifika omständigheterna i det målet — på ett lämpligt sätt ha omprövat det kriterium som den tillämpat i de ovan nämnda avgörandena.

49. Klagandena i de förevarande målen har gjort gällande att en liknande lösning bör väljas även i dessa fall och preciserat skälen för att domstolen bör avvika från rättspraxis angående EUF även i dessa.

Inledningsvis skulle kommissionen under utövandet av sina befogenheter ha fattat beslut att inte godkänna tilläggen till de

33 — I den upphävda delen av förstainstansrättens dom understöks omständigheten att Geotronics ombud "[v]id den muntliga förhandlingen [hade] medgivit att den rumänska regeringen i det aktuella fallet var fri att tilldela Geotronics kontraktet, oaktat kommissionens vägran att bevilja den gemenskapsstöd" (se dom av den 26 oktober 1995 (ovan fotnot 28), punkt 30).

leveranskontrakt som avtalats mellan Exportkhlleb och de tre klagandebolagen respektive det kontrakt som slutits mellan Ukrimpex och Glencore.

Den omständigheten skulle till och med göra det möjligt att skilja de aktuella målen från dem som var föremål för rättspraxis angående EUF, eftersom det i de olika versionerna av Lomékonventionen saknas en uttrycklig föreskrift om innebörden av att den AVS-stat som eventuellt skulle besluta att tilldela kontraktet till en deltagare som inte godkänts av kommissionen automatiskt skulle avstå från gemenskapsfinansiering.

50. Dessutom skulle de beslut som Dreyfus, Continentale och Glencore har ifrågasatt ha varit specifikt riktade mot dem — vilket för övrigt överensstämmer med omständigheten att de tre bolagen och kommissionen stod i direkt kontakt med varandra såväl under det förberedande skedet som efter att de båda kontrakten tilldelats — och i sig ha haft bindande rättsverkningar för dem. Närmare bestämt skulle kommissionens beslut ha slutgiltigt berövat sökandena möjligheten att få respektive försäljningskontrakt genomförda till det avtalade priset, vilket återspeglade den prisnivå som vid den tidpunkten tillämpades på världsmarknaden.

51. Just med anledning av de bindande rättsverkningar som de ifrågasatta besluten i sig skulle ha haft för överklagandena, skulle det heller inte ha någon betydelse att besluten formellt sett inte var ställda till de tre bolagen utan till Ryska federationens och Ukrainas finansiella ombud.

De ryska och ukrainska myndigheternas påstådda frihet att även utan gemenskapsfinansiering betala de avtalade priserna till de tre bolagen skulle i själva verket även i detta fall ha varit av uteslutande teoretisk art, till följd av den svåra ekonomiska situationen i de båda republikerna och framför allt till följd av att det suspensiva villkor som parterna hade ställt för att fullfölja respektive åtaganden inte hade uppfyllts.

52. Slutligen anser klagandena att det saknas fog för kommissionens argument — med avseende på den tidpunkt då de ifrågasatta besluten antogs i förhållande till tiden för händelserna i målet — att förevarande tvister skiljer sig från målet Geotronics (se nedan punkt 57) men väl liknar de mål som avgjorts genom rättspraxis angående EUF.

I sistnämnda fall väckte det bolag som var tredje man talan om ogiltigförklaring av

kommissionens beslut. Dessa bolag hade redan innan kommissionen ingrep blivit utslutna från förfarandet av de nationella myndigheterna. Det fanns således inte något kontrakt mellan sökandebolaget och den mottagande staten, ett kontrakt vars genomförande var faktiskt eller rättsligt beroende av kommissionens godkännande.

inte utesluta att de nationella myndigheterna mycket ofta utnyttjar teknisk rådgivning (exempelvis vid utarbetandet av program som är föremål för gemenskapsfinansiering) eller finansiellt bistånd (exempelvis för att betala experter med uppdrag att utarbeta villkoren för anbudsinfördan) från kommissionen.

Enligt Dreyfus, Continentale och Glencore är situationen den omvända i förevarande överklaganden. Först tilldelade de behöriga nationella myndigheterna sökandebolagen kontrakten, och därefter vägrade kommissionen att godkänna de redan undertecknade kontrakten för gemenskapsfinansiering.

54. Oavsett de grundläggande likheterna mellan decentraliserade finansieringssystem från FES eller PHARE, borde domstolens dom i målet Geotronics förklaras med beaktande av de specifika faktiska omständigheterna i målet.

53. Vilka argument har då kommissionen för sin del anfört? Institutionens ombud har under sammanträdet upprepat att vad kommissionens roll beträffar, är de fullständigt decentraliserade systemen för tekniskt bistånd i stora drag jämförbara, oavsett om det rör sig om upphandling som finansieras genom EUF eller genom PHARE-programmet.

Kommissionen skulle i det fallet ha begått en "stor blunder" och överskridit sina befogenheter genom att ta initiativet till att skriva direkt till det berörda bolaget. Villkoret om att de produkter som var föremål för upphandling skulle ha ursprung i gemenskapen eller i någon av de stater som tog emot stöd från PHARE — vilket enligt det ifrågasatta beslutet inte var uppfyllt i Geotronics anbud — fanns inte heller föreskrivet i gemenskapslagstiftningen, den enda lagstiftning som kommissionen hade i uppdrag att tillämpa, utan i de villkor för anbudsförfarandet som hade fastslagits av de rumänska myndigheterna.

Kommissionen anser att den i båda fallen agerar i gemenskapens namn såsom varande den part som tillhandahåller offentliga medel och lämnar ansvaret för att genomföra hela programmet till den mottagande staten. Denna kompetensfördelning skulle för övrigt

55. De beskrivna särskilda omständigheterna i målet Geotronics skulle däremot inte ha

någon motsvarighet i de förfaranden som är föremål för detta förslag till avgörande, trots att det genom ramavtalen mellan kommissionen och Ryska federationen respektive Ukraina inrättats ett decentraliserat system som i princip motsvarar de kriterier som följer av rättspraxis angående EUF.

tidpunkt i förhållande till händelserna i målet, nämligen efter det att leveranskontrakten tilldelats, förhandlats och ingåtts med de ryska respektive ukrainska myndigheterna.

56. För det första skulle kommissionen i förevarande fall inte ha tagit initiativ som "brutit" rättsförhållandet mellan de upphandlande bolagen och de statliga organ som hade i uppdrag att leda och avsluta förhandlingarna för tilldelning av kontraktet. Medan kommissionens skrivelse i målet Geotronics var ställd till bolaget, var de ifrågasatta besluten i förevarande mål ställda direkt till de finansiella ombuden och till de berörda republikerna. Således skulle det i förevarande tvister inte finnas något kommissionsbeslut som ersatt ett beslut från de nationella myndigheterna.

57. Enligt kommissionen var dessutom beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 av annan art än det beslut som riktades till Geotronics. De i förevarande fall ifrågasatta åtgärderna innebar nämligen inte en vägran att godkänna de anbud som de tre bolagen inkommit med inom ramen för de båda anbuds förfarandena, med följd att dessa uteslutits från förfarandena. Åtgärderna vidtogs vid en helt annan

Denna skillnad i tidshänseende skulle enligt kommissionen få till följd att sökandenas möjligheter till domstolsprövning blev av olika omfattning. Som generaladvokaten Tesouro påpekat i sitt förslag till avgörande,³⁴ var det nämligen inte möjligt för Geotronics att få den omtvistade rättsaktens lagenlighet prövad vid någon annan domstol än gemenskapsdomstolarna, eftersom det inom ramen för den upphandling som finansieras genom PHARE-programmet inte föreskrivs en rätt för de anbudsgivare som inte tilldelas kontrakt att vända sig till en särskilt inrättad skiljenämnd. Det skulle i det hänseendet förhålla sig annorlunda med Dreyfus, Continentales och Glencores fall. Trots att deras respektive talan inte kan tas upp till sakprövning av gemenskapsdomstolarna, har klagandena fortfarande möjlighet att återropa den skiljedomsklausul som föreskrivs i leveranskontrakten för tvister i samband med tolkningen och genomförandet av dessa kontrakt³⁵ och påbörja det föreskrivna förfarandet i syfte att från skiljedomstolen vid handels- och industrikammaren i Moskva (eller från motsvarande domstol i Kiev) erhålla ett fastställande av Exportkhlebs (eller Ukrimpex) skyldighet att betala det avtalade priset.

34 — Ovan fotnot 30, punkt 21.

35 — Se ovan, fotnot 18 och tillhörande del av texten.

Rättslig bedömning

tillämpning bero på en felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna.³⁸

i) *Invärdning om rättegångshinder avseende de aktuella överklagandena*

58. Jag anser att det saknas fog för den invändning om rättegångshinder avseende överklagandena som kommissionen framställt vid domstolen (ovan punkt 34).

Enligt artikel 51 i EG-stadgan för domstolen skall varje grund för överklagande som endast avser förstainstansrättens bedömning av de faktiska omständigheterna avvisas.³⁶ När förstainstansrätten har fastställt och bedömt de faktiska omständigheterna, är domstolen enligt artikel 168a behörig att göra en kontroll av dessa faktiska omständigheters rättsliga beskaffenhet och de rättsliga slutsatser som förstainstansrätten har dragit av dessa.³⁷ Även om klaganden i ett överklagande endast kan kritisera förstainstansrätten för att felaktigt ha tillämpat de rättsregler som den hade att skydda, kan denna felaktiga

Jag anser att detta är kärnan i det påstådda åsidosättandet av artikel 173 fjärde stycket och av den allmänna motiveringskyldighet som har gjorts gällande av Dreyfus, Continentale och Glencore. Enligt de tre bolagen skulle förstainstansrättens felaktiga bedömning av deras respektive intresse av att få beslutet av den 1 april 1993 samt beslutet av den 12 juli 1993 ogiltigförklarade inte avse — märk väl — de konstaterade omständigheterna i målet, utan den rättsliga bedömningen av dessa faktiska omständigheter, som bolagen anser vara otillräcklig och ologisk. Jag anser att det heller inte kan ifrågasättas att klagandena i de aktuella målen tydligt har angivit — såsom de är skyldiga att göra enligt domstolens rättspraxis³⁹ — vilka punkter som kritiseras i förstainstansrättens dom samt de rättsliga argument som tydligt stöder yrkandet om upphävande av avgörandena i fråga.

36 — Se bland andra dom av den 2 juni 1994 i mål C-326/91 P, De Compte mot parlamentet (REG 1994, s. I-2091), punkterna 29, 38, 41, 50, 57, 72, 75, 86, 88, 90 och 101.

37 — Se bland andra dom av den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazzelli Luaidi m. fl. (REG 1994, s. I-1981), punkt 79, samt beslut av den 17 september 1996 i mål C-19/95 P, San Marco Impex Italiana mot kommissionen (REG 1996, s. I-4435), punkt 39.

38 — Se beslut av den 11 juli 1996 i mål C-325/94 P, WWF mot kommissionen (REG 1996, s. I-3727), punkt 30, och dom av den 15 maj 1997 i mål C-278/95 P, Siemens mot kommissionen (REG 1997, s. I-2507), punkt 44. Domstolen har exempelvis hävdad att då en klagande påstår att hans intresse av att få till stånd ett uppskov med verkställigheten av ett omtvistat beslut inte har prövats tillräckligt väl, skall överklagandet inte anses vara begränsat till ett ifrågasättande av förstainstansrättens bedömning av faktiska omständigheter utan måste förstås som avsett att få fastställt att det överklagade beslutet är grundat på en felaktig rätts tillämpning i fråga om den rättsliga bedömningen av omständigheterna. Se beslut av den 30 april 1997 i mål C-89/97 P(R), Moccia Irme mot kommissionen (REG 1997, s. I-2327), punkt 40.

39 — Se bland annat beslut av den 26 april 1993 i mål C-244/92 P, Kupka-Floridi mot Ekonomiska och sociala kommittén (REG 1993, s. I-2041), punkt 9, samt dom av den 29 maj 1997 i mål C-153/96 P, De Rijk mot kommissionen (REG 1997, s. I-2901), punkt 15.

ii) *Överklagandena i sak*

59. Vad beträffar sakfrågan i förevarande mål vill jag inledningsvis erinra om domstolens rättspraxis avseende frågan om hur klaganden, inom ramen för artikel 173 i fördraget, skall vara direkt berörd av den ifrågasatta rättsakten.

Det system som inrättas genom denna bestämmelse möjliggör ”i varje enskilt fall då det föreligger rättsstridig handling ... ett effektivt rättsligt skydd av de intressen som åsidosätts genom sagda handling”.⁴⁰ Närmare bestämt är syftet med det fjärde (tidigare det andra) stycket i artikel 173 i fördraget ”att säkerställa ett rättsligt skydd för enskilda i varje fall då de, utan att vara mottagare av ett beslut, drabbas av en rättsakt som, oavsett dess yttre kännetecken, berör dem direkt och personligen.”⁴¹ Eftersom ”[d]en språkliga utformningen av den angivna bestämmelsen motiverar en mycket extensiv tolkning [och] de bestämmelser i fördraget som berör medborgarnas rätt att föra talan [inte bör] tolkas restriktivt” har domstolen fastslagit att artikel 173 fjärde stycket inte kan tolkas restriktivt när fördraget inte säger något om detta.⁴²

40 — Se generaladvokaten VerLoren Van Themaats förslag till avgörande som föredrogs den 14 oktober 1982 i mål 11/82, Piraiki-Patraiki (REG 1985, s. 207), punkt 4.2.

41 — Se dom av den 16 juni 1970 i mål 69/69, Alcan mot kommissionen (REG 1970, s. 385), punkt 4.

42 — Se dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62, Plaumann (REG 1963, s. 197, särskilt s. 222).

60. Enligt domstolens fasta rättspraxis är det nödvändigt att ”kontrollera om den ifrågasatta rättsakten har omedelbar verkan, det vill säga om den automatiskt medför rättsverkningar för den enskilde, eller om det krävs att ett tredje organ ingriper — i synnerhet medlemsstaterna — som har ett utrymme för skönsmässig bedömning”.⁴³

Domstolens rättspraxis har i fråga om huruvida en person skall anses vara direkt berörd, efter att inledningsvis ha följt en mer formalistisk linje, under årens lopp kommit att allt närmare följa definitionerna i doktrinen, enligt vilken det ”förutom för de formella direkta konsekvenserna, ges utrymme även

43 — Se generaladvokaten Da Cruz Vilaças förslag till avgörande som föredrogs den 21 januari 1987 inför domen av den 17 mars 1987 i mål 333/85, Mannesmann-Röhrenwerke mot rådet (REG 1987, s. 1381, i synnerhet s. 1397). Med andra ord tolkar domstolen kravet på att den person saken gäller skall vara direkt berörd så att mottagaren av den ifrågasatta rättsakten (oavsett om det är en medlemsstat, en institution eller en annan fysisk eller juridisk person) måste sakna allt bedömningsutrymme i fråga om tillämpningen av rättsakten. I det fallet skall rättsakten i fråga — vilken inte kräver att dess mottagare vidtar genomförandeåtgärder — anses i sig inverka menligt på sökandens rättsliga ställning, om denne även är personligen berörd (se bland andra dom av den 1 juli 1965 i de förenade målen 106/63 och 107/63, Toepfer mot kommissionen, REG 1965, s. 525, särskilt s. 533, av den 13 maj 1971 i de förenade målen 41/70—44/70, International Fruit Company mot kommissionen, REG 1971, s. 411, punkt 23—29, av den 23 november 1971 i mål 62/70, Bock mot kommissionen, REG 1971, s. 897, punkt 6—8, av den 18 november 1975 i mål 100/74, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkterna 25 och 26, av den 29 mars 1979 i mål 113/77, NTN Toyo Bearing Company mot rådet, REG 1979, s. 1185, punkterna 11 och 12; svensk specialutgåva, häfte 4, av den 11 juli 1985 i de förenade målen 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 och 10/84, Salerno m. fl. mot kommissionen, REG 1985, s. 2523, punkt 31, av den 26 april 1988 i mål 207/86, Apesco mot kommissionen, REG 1988, s. 2151, punkt 12, av den 19 maj 1993 i mål C-198/91, Cook mot kommissionen, REG 1993, s. I-2487, punkt 23; svensk specialutgåva, häfte 14, av den 24 mars 1994 i mål T-3/93, Air France mot kommissionen, REG 1994, s. II-121, punkterna 80 och 81, av den 29 juni 1994 i mål C-135/92, Fiskano mot kommissionen, REG 1994, s. I-2885, punkt 23—30, av den 27 april 1995 i mål T-96/92, Comité central d'entreprise de la Société générale des grandes sources m. fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-1213, punkt 36—48, av den 14 september 1995 i de förenade målen T-480/93 och T-483/93, Antillean Rice Mills mot kommissionen, REG 1995, s. II-2305, punkt 63, av den 22 oktober 1996 i mål T-266/94, Skibsvarfslöreningen m. fl. mot kommissionen REG 1996, s. II-1399, punkt 49, samt av den 9 april 1997 i mål T-47/95, Terres Rouges Consultant m. fl. mot kommissionen, REG 1997, s. II-481, punkt 57—59).

för de materiella direkta konsekvenser som [den ifrågasatta] åtgärden har för den enskilde. Då sistnämnda begrepp definieras sägs att ett intresse berörs direkt och materiellt då det, trots att gemenskapsinstitutionernas rättsakt kräver en kompletterande nationell genomförandeåtgärd, likväl är möjligt att förutse med säkerhet eller stor sannolikhet att genomförandeåtgärden kommer att beröra sökanden och på vilket sätt. ... [I] domstolens rättspraxis har det således, vad gäller kravet på att vara direkt berörd, stegvis utarbetats en rationell kompetensfördelning, enligt vilken domstolen är direkt behörig i de fall då de rättsliga följderna för de berörda och deras identitet med säkerhet eller stor sannolikhet kan härledas ur åtgärden, medan det i motsatt fall är de nationella domstolarna som i första hand är behöriga".⁴⁴

61. Domen i målet Piraiki-Patraiki är av särskilt intresse för detta förslag till avgörande.⁴⁵ Domstolen ansåg i det förfarandet att den ifrågasatta rättsakten — det vill säga kommissionens beslut att tillåta Frankrike att införa ett allmänt system med importkvoter för bomullsgarn från Grekland — direkt berörde sökandebolagen (det vill säga bolaget Piraiki-Patraiki och andra betydande grekiska bomullstillverkare och exportörer av sagda produkter till Frankrike) med avseende på tillämpningen av artikel 173 fjärde stycket i fördraget, trots att det i detta fall endast var *möjligt* (och dessutom osäkert) att den

medlemsstat som beslutet riktade sig till skulle vidta åtgärder som kunde skada sökandebolagen.

Efter att domstolen hade prövat kommissionens invändning om rättegångshinder i samband med att den slutligt avgjorde målet⁴⁶, påpekade den i domen att omständigheten att Frankrike bibehöll *den beviljade rätten att anta eller att inte anta* det allmänna systemet med importkvoter inte i sig var "tillräcklig för att utesluta att sökandena berördes direkt av beslutet, eftersom andra faktorer gjorde det möjligt att dra slutsatsen att de hade ett direkt intresse av att föra talan".⁴⁷

De andra faktorer som domstolen avsåg var följande: i) Frankrike hade redan innan kommissionen lämnade sitt tillstånd inrättat ett mycket restriktivt system med licenser vid

44 — Se generaladvokaten VerLoren Van Themaats förslag till avgörande i mål 11/82 (ovan fotnot 40), punkt 4.6.

45 — Se dom av den 17 januari 1985 i mål 11/82, Piraiki-Patraiki (REG 1985, s. 207).

46 — Kommissionen hade anfört en invändning om rättegångshinder med argumentet — avseende frånvaron av direkt intresse — att ett sådant intresse skulle föreligga "endast då en enskild berörs av ett gemenskapsbeslut utan att någon nationell åtgärd ställs mellan den enskilde och rättsakten i fråga. I förevarande fall kräver däremot det ifrågasatta beslutet nationella genomförandebestämmelser och de direkta konsekvenserna för de enskilda följer av dessa. Kommissionen har för sin del endast tillåtit en medlemsstat att vidta åtgärder för att begränsa importen av vissa produkter inom en väl avgränsad sektor. I själva beslutet föreskrivs inte det system som Frankrike har tillstånd att inrätta, även om det fortfarande står sagda stat fritt att välja om den önskar agera eller inte, eller att tillämpa högre importkvoter eller att tillämpa kvoter under en kortare tid. ... Omständigheten att det omtvistade beslutet redan har meddelats [den franska regeringen och] den grekiska regeringen och inte de grekiska bomullsföretagen utgör slutligen ytterligare ett bevis på att frågan rör förhållanden och intressen som uteslutande berör gemenskapen och vissa medlemsstater" (se domen i mål 11/82, punkt 3.1, under rubriken "Saken").

47 — Se domen i mål 11/82 (punkt 7).

import av bomullsgarner med grekiskt ursprung, ii) begäran om skyddsåtgärder kom från de franska myndigheterna själva och iii) begäran avsåg ett importkvotsystem som var strängare än det som slutligen hade godkänts av kommissionen genom det ifrågasatta beslutet.⁴⁸

Med beaktande av dessa faktorer ansåg domstolen att det var rimligt att vänta sig att Frankrike faktiskt skulle komma att anta det system som godkänts genom det beslut som var föremål för de grekiska bomullsexportörernas talan. Domstolen drog därför följande slutsatsen: "[u]nder dessa omständigheter finns det endast en teoretisk möjlighet att Frankrike skulle besluta att inte utnyttja den rätt som följer av kommissionens beslut, eftersom det inte råder något tvivel om de franska myndigheternas vilja att genomföra beslutet. Det skall därför fastslås att sökandena är direkt berörda av det omtvistade beslutet."⁴⁹

62. Domstolens ställningstagande, som grundar sig på den ifrågasatta rättsaktens *materiella* verkan på sökandens situation, är mycket realistiskt.⁵⁰ Annorlunda, och mer formalistisk, är däremot den inriktning som valts i rättspraxis angående EUF. Det kan erinras om den underliggande uppfattningen om ett trepartsförhållande mellan kommis-

sionen, den stödmottagande staten och de bolag som deltar i anbudsinfordringarna.⁵¹

Som bekant har domstolen upprepade gånger fastslagit följande. När kommissionen, inom ramen för det tekniska och finansiella samarbete som har inrättats genom de på varandra följande Lomékonventionerna, utfärdar rättsakter under ett förfarande för tilldelning eller genomförande av ett upphandlingskontrakt, som finansieras av EUF och sluts mellan en associerad AVS-stat, är de anbudsgivande bolagen inte direkt berörda av rättsakterna i fråga. Enligt domstolen är rättsakterna endast avsedda att kontrollera att villkoren för finansiering är uppfyllda och att förfarandena iakttas, och de omfattar uteslutande förhållandena mellan kommissionen och den berörda staten.⁵²

63. Jag kommer, i likhet med generaladvokaten Tesouro i dennes förslag till avgörande i målet Geotronics⁵³, inte att ta ställning till frågan om den väg är riktig som domstolen har slagit in på i fråga om upptagande till sakprövning enligt artikel 173 fjärde stycket i

48 — Se domen i mål 11/82 (punkt 8).

49 — Se domen i mål 11/82 (punkterna 9 och 10).

50 — Se W. Brown, *Remedies of unsuccessful tenderers for E. D. F-financed contracts*, Eur. L. Rev., 1985, s. 421, särskilt s. 424.

51 — Ovan fotnot 31 och tillhörande del av texten.

52 — Se de i fotnot 31 ovan nämnda domarna av den 10 juli 1984 i mål 126/83, STS mot kommissionen, punkterna 18 och 19, av den 10 juli 1985 i mål 118/83, CMC m. fl. mot kommissionen, punkterna 28 och 29, av den 19 september 1985 i mål 33/82, Murri Frères mot kommissionen, punkterna 33 och 34, samt av den 14 januari 1993 i mål C-257/90, Italso-lar mot kommissionen, punkt 22—26.

53 — Förslag till avgörande av den 30 januari 1997 (ovan fotnot 30), punkterna 14 och 20.

fördraget, och som domstolen har följt i rättspraxis angående EUF.⁵⁴

Ett sådant ställningstagande är nämligen inte nödvändigt. De aktuella målen ingår i ett helt annat sammanhang än de som är föremål för rättspraxis angående EUF. Såsom klagandebolagen har anfört, liknar de i större utsträckning det fall som avgjordes i domen i målet *Geotronics*.

64. Det skall erinras om att i de förfaranden som avsåg finansiering genom EUF, var den rättsakt från kommissionens ombud som var föremål för talan vid domstolen antingen ett godkännande av det förslag om tilldelning av kontraktet som hade utarbetats av den nationella uppdragsgivaren i den stödmottagande

staten⁵⁵ eller påskrift på det kontrakt som uppdragsgivaren själv ingått.⁵⁶

Att klagandebolagen uteslutits från upphandlingsförfarandet, i vilket kontraktet tilldelats konkurrerande bolag, berodde följaktligen direkt på beslut av de nationella myndigheterna i AVS-staten. Kommissionens godkännandehandling eller påskrift fick således inte några följder för den självständiga bedömning som den stödmottagande staten redan hade gjort. Det kontrakt som slutits med det upphandlande bolaget blev inte ogiltigt och dess genomförande påverkades heller inte.

65. De principer som utarbetats i rättspraxis angående EUF kan emellertid inte tillämpas på sådana fall som det som var aktuellt i målet *Geotronics*, som domstolen påpekade i punkt 13 i domen i det målet.⁵⁷

54 — Jag måste dock i förbigående medge att kritiken i doktrinen mot rättspraxisen angående EUF förefaller mycket övertygande. Det har bland annat påpekats att "omständigheten att kommissionens ombud eller den huvudsaklige uppdragsgivaren godkänner det val av en viss anbudsgivare som den nationelle uppdragsgivaren har gjort direkt berör de anbudsgivare som inte tilldelas kontrakt, eftersom det i flesta fall är rent teoretiskt som AVS-staten har ett utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om huruvida den önskar rätta sig efter ett godkännande eller avslag. Syftet med bestämmelserna om finansiellt och tekniskt samarbete är att tillhandahålla gemenskapsfinansiering för projekt som AVS-staten annars skulle vara tvungen att själv finansiera, antingen genom att själv tillhandahålla kapitalet eller genom att vända sig till mindre förmånliga källor. ... [T]rots att [den andra Lomékonventionen] inte föreskriver det uttryckligen, följer det logiskt av dess bestämmelser att den AVS-stat som fattar ett beslut som skiljer sig från det som fattats av kommissionens företrädare måste avstå från gemenskapsfinansiering. Det kan således anses vara osannolikt att AVS-staten beslutar att en deltagare som inte har godkänts av kommissionen skall tilldelas kontraktet" (Se *Brown*, a. a., ovan fotnot 50, s. 425, min översättning).

Till skillnad från vad som var fallet i de mål som omfattas av rättspraxis angående EUF, hade sökanden i målet *Geotronics* förlorat varje faktisk möjlighet att tilldelas kontraktet

55 — Se generaladvokaten VerLoren Van Themaats förslag till avgörande som föredrogs den 14 maj 1985 i mål 118/83, CMC m. fl. mot kommissionen (REG 1985, s. 2326), punkt 3, samt dom av den 14 januari 1993 (ovan fotnot 31), punkt 7.

56 — Se generaladvokaten VerLoren Van Themaats förslag till avgörande som föredrogs den 22 maj 1984 i mål 126/83, STS mot kommissionen (REG 1984, s. 2781), punkt 3.3 och 4.1.

57 — Se ovan fotnot 31 och motsvarande del av texten.

enbart på grund av att kommissionen antagit det ifrågasatta beslutet.⁵⁸

kommissionen kritiserat, men självfallet på villkor att avstå från den gemenskapsfinansiering som inte längre var tillgänglig.

66. Jag anser att liknande resonemang kan tillämpas på den bedömning av frågan om upptagande till sakprövning av talan som förstainstansrätten har gjort och som ligger till grund för de nu aktuella överklagandena. Under de ovan beskrivna omständigheterna skulle det utrymme för skönsmässig bedömning som de behöriga ryska och ukrainska myndigheterna eventuellt hade i fråga om tillämpningen av de ifrågasatta besluten bedömas mot bakgrund av dessa myndigheters bestående behörighet att genomföra kontrakten utan att ändra de prisvillkor som

Det är således endast om det finns en sådan behörighet som det finns grund för att utsluta att beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 skulle beröra klagandena direkt.

Då detta har konstaterats, måste det kontrolleras om de åtgärder som kommissionen vidtagit innebar ett ifrågasättande av den bedömning som Ryska federationens och Ukrainas behöriga myndigheter redan gjort — inom ramen för utövandet av de egna befogenheterna, vilka föreskrevs och reglerades av förordning nr 1897/92 och av ramavtalen — och *i sig* gjorde det faktiskt eller rättsligt omöjligt att genomföra leveranskontrakten i enlighet med de ovan beskrivna villkoren.

58 — Jag anser detta vara den korrekta tolkningen av domstolens konstaterande, till vilket hänvisas ovan, även om det är mindre tydligt än generaladvokatens konstaterande i punkt 19 i förslaget till avgörande (se ovan fotnot 30). Det förefaller mig däremot inte som om domstolen avsett att det skulle finnas en skillnad — jag ser uppriktigt sagt inte någon sådan — mellan kommissionens och den stöd-mottagande statens respektive roller och behörigheter inom ramen för upphandling som finansieras genom EUF och PHARE-programmet. I det avseendet är det förvisso inte av en händelse att den lösning som domstolen valde i domen i målet *Geotronics* ligger helt i linje med de överväganden som ordföranden på andra avdelningen, tillika domstolens tillförordnade ordförande, Pescatore, gjorde år 1983 i sitt beslut — till följd av en begäran om nödåtgärder som inlämnats av sökandebolagen — i mål 118/83 R, som avsåg just ett anbudsförfarande för offentliga arbeten som finansierades av EUF. På grundval av vad som påpekats angående kommissionens roll inom ramen för den på samarbete baserade beslutsprocess som inrättats genom den andra Lomé-konventionen, förklarade ordföranden att "det inte kunde uteslutas att det av en fördjupad analys skulle kunna framgå att det förelåg en rättsakt från kommissionen som kunde *tas ur sitt sammanhang* och mot vilken talan om ogiltigförklaring eventuellt kunde väckas" (se dom av den 5 augusti 1983 i mål 118/83 R, CMC m. fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 2583, punkt 47; min kursivering). I målet *Geotronics* hade kommissionen dessutom inte bara påpekat vid förstainstansrätten att "det upphandlingsförfarande som har införts genom PHARE-programmet är jämförbart med det som tillämpas på den upphandling som finansieras genom [EUF]", men i domskälen i förstainstansrättens dom om avvisning åberopades domstolens domar om offentlig upphandling som finansieras genom EUF "analogt" (se dom av den 26 oktober i målet *Geotronics* mot kommissionen, ovan fotnot 28, punkterna 23 och 32). Se även ovan punkterna 53 och 54.

67. I det avseendet påpekas i de överklagade domarna endast — vilket jag erinrat om ovan i punkterna 23 och 24 — att kommissionens beslut att inte finansiera betalningen av de kontrakt som Dreyfus, Continentale och Glencore slutit med Exportkhleb respektive Ukrimpex inte påverkade kontraktens giltighet.

Förstainstansrätten förefaller ha ansett att det därav följer att de upphandlande organen rentav var *skyldiga* att genomföra kontrakten

enligt de försäljningspriser som överenskommits med respektive leverantörsbolag. Kommissionens beslut (om kontraktens överensstämmelse med de avtalade villkoren för finansiering) hade inte ersatt de nationella myndigheternas beslut (om huruvida de enskilda avtalsöverenskommelserna sammantaget var ekonomiskt och kommersiellt förmånliga).

suspensivt villkorad av att kommissionen skulle erkänna kontraktens överensstämmelse samt VEB:s och SEIB:s remburser (utställda av Exportkhlleb respektive Ukrimpex) med tillämpning av kontrakten. Närmare bestämt skulle ingen betalning äga rum, om inte den bank som utsetts i leveranskontraktet mottog ett regelmässigt återbetalningsåtagande som kommissionen (eller rättare sagt, dess managings bank) utfärdat.⁶⁰

68. Jag anser att även om man skulle vilja instämma i förstainstansrättens bedömning, vars anslag är uteslutande tekniskt och juridiskt, är det allt annat än säkert att kommissionens båda avslag inte har haft någon inverkan på de rättigheter och skyldigheter som följer för de båda parterna av leveranskontrakten.

För övrigt har klagandebolagen förklarat, enligt min åsikt på ett övertygande sätt, att de — efter att på vederbörligt sätt ha anmodat de upphandlande organen att betala (ovan punkt 35) — avstått från att ta något initiativ i syfte att göra gällande sina anspråk på genomförandet av kontrakten vid de behöriga skiljedomstolarna, just på grund av att de visste att anspråken var uppenbart ogrundade med beaktande av den klara bestämmelsen i det suspensiva villkoret.

Det är sant att denna fråga, till följd av den skiljedoms klausul som införts i de aktuella kontrakten⁵⁹, med all sannolikhet faller inom behörighetsområdet för Moskvas respektive Kievs industri- och handelskamrars skiljedomstolar. Det är emellertid tillräckligt, på grundval av vad respektive parter avtalat om, att giltigheten av de i de aktuella överklagandena avsedda leveranskontrakten var

69. Förstainstansrätten fäste inte någon betydelse vid dessa överväganden. Förstainstansrätten grundade sig därvid på ovan nämnda kriterium — som fastslogs i de överklagade domarna — att upptagande till sakprövning av Dreyfus, Continentales respektive Glencores talan inte kunde göras beroende av viljan hos parterna i de enskilda leveranskontrakten. Parterna kunde inte i det

59 — Se ovan fotnot 18 och tillhörande del av texten.

60 — Se ovan fotnot 14 och 17 samt tillhörande del av texten.

syftet fastställa något samband mellan det kontrakt de ingått och kommissionens framtida beslut avseende sagda kontrakts överensstämmelse med villkoren för gemenskapsfinansiering.

Jag avstår från att undersöka om detta kriterium är korrekt. Det är i varje fall mycket tveksamt om det kan tillämpas på de aktuella målen. Följande omständighet måste nämligen beaktas: Mellan de leveranskontrakt som Ryska federationen och Ukraina i ett senare led har slutit med klagandebolagen och de låneavtal som de båda republikerna i ett tidigare led har ingått med kommissionen förelåg det — *bortsett från den uttryckliga formella koppling som gjordes genom det suspensiva villkoret* — en obestridlig social och ekonomisk koppling, som var känd av samtliga aktörer i det beskrivna trepartsförhållandet.

Det kan nämligen inte förnekas att båda parterna i de enskilda leveransavtalen — särskilt försäljarna, vilka är ekonomiska aktörer som är väl medvetna om att den allvarliga ekonomiska krisen har orsakat köparrepublikerna trängande insolvensproblem, vilket klart sägs i ingressen till beslut 91/658 (se ovan punkt 6) — har ingått avtal med motparten

uteslutande med beaktande av att de berörda republikerna nästan samtidigt skulle komma att beviljas lån av gemenskapen.⁶¹

Som klagandena har påpekat, är det för övrigt de konkreta formerna för tillämpning av det betalningssystem som inrättats genom ramavtalen som tydligast visar att leveranskontrakten *ekonomiskt förutsatte* att gemenskapslånen skulle beviljas båda republikerna för att skyldigheten att betala för de levererade varorna skulle kunna uppfyllas.

På grundval av ovanstående överväganden (se punkt 8—14), vill jag påpeka att inom ramen för de båda biståndslån som gemenskapen beviljat Ryska federationen och Ukraina var omständigheten att de båda republikernas respektive finansiella ombud

61 — Under sammanträdet har kommissionens ombud förnekat att beviljandet av lånet till Ryska federationen och slutandet av leveranskontrakt skett samtidigt, och understrukit att medan kontrakten undertecknades av Exportkhrleb och klagandena den 27 och 28 november 1992, ingicks ramavtalet med Ryska federationen och det här i avtalet föreskrivna låneavtalet först den 9 december 1992 och skulle komma att träda i kraft i januari 1993. Uppriktigt sagt förstår jag inte hur det går att förneka att förhandlingarna om beviljande av lånet måste ha befunnit sig i ett långt framskridet skede vid den tidpunkt då leveransavtalen slöts, och att den omständigheten nödvändigtvis var välkänd — inte bara av Ryska federationen som var låntagare och köpare av spannmålet — utan även av försäljarna.

Kommissionens argument att den koppling som de tre bolagen försökt göra mellan lånen till de berörda republikerna och leveranskontrakten skulle vara godtycklig, eftersom klagandena tidigare utan finansiering eller annat stöd från gemenskapen ingått avtal med Sovjetunionen innan denna upplöstes, anser jag heller inte vara övertygande. Eftersom kommissionen inte har preciserat det sammanhang som dessa tidigare leveransavtal ingick i, inte ens i tidshänseende, finns det ingenting som tyder på att det då fanns liknande insolvensproblem hos köparen som var av sådan art att det blev omöjligt eller ytterst osäkert om denne skulle uppfylla sin del av avtalet.

ställde ut rembursen inte nödvändigtvis tillräcklig för att försäkra de bolag som tilldelats kontrakt om att de skulle erhålla betalning för de levererade varorna, eller för att försäkra den bank som var i kontakt med VEB respektive SEIB — som agerade som bekräftande bank på begäran av de bolag som tilldelats kontrakt⁶² — om att den skulle få de förskottade beloppen ersatta. Garantin för att köparen skulle fullgöra sin del av avtalet, som utgjordes av rembursen, har nämligen ursprungligen ett värde som motsvarar värdet av den utställande bankens kredit. Å andra sidan var den kredit som VEB och SEIB åtnjöt vid tiden för händelserna i målet minst sagt blygsam.⁶³

Det betydelsefulla är således inte det suspensiva villkor som parterna önskat, utan att leveranskontrakten var *objektivt ekonomiskt beroende* av de låneavtal som var en förutsättning för kontrakten. Att i kontrakten ta in en föreskrift om ett suspensivt villkor återspeglade endast detta faktum.⁶⁴

70. Då detta har konstaterats anser jag — även mot bakgrund av de behörighetsinvändningar som kommissionen anfört (se ovan punkterna 35 och 68) — att det varken är nödvändigt eller tillåtet att vid denna domstol fördjupa sig ytterligare i frågan om de ryska och ukrainska inköpande organens rättsliga ställning med avseende på fullföljandet

Leverantörerna kunde förvissa sig om att inom avtalad tid erhålla hela vederlaget — på villkor att kontrakten godkänts som överensstämmande med den relevanta gemenskapslagstiftningen — till följd av de skyldigheter som gemenskapen i sin tur åtagit sig (såsom långivare) gentemot VEB och SEIB. Den täckning som kommissionen garanterade de oåterkalleliga krediter som dessa banker öppnat erbjöd en uppenbar garanti — en garanti, kan tilläggas, som helt liknade den som i internationellt handelsbruk följer av att en remburs bekräftas av en kreditvärdigare bank.

64 — Den uppfattningen uttryckte klagandebolagen under sammanträdet genom åberopande av begreppet *orsak till avtalet*: Den konkreta orsaken till de leveranskontrakt som Exportkheleb respektive Ukrimpex slutit med Dreyfus, Continentale och Glencore skulle ha utgjorts av överförandet av äganderätten till vissa ton spannmål mot betalning av priset med *finansiella resurser som gemenskapen ställt till köparnas förfogande* genom systemet med öppnande av oåterkalleliga rembursen och under dubbel kontroll av kommissionen. Jag vill påpeka att den nämnda kopplingen mellan gemenskapsfinansiering och leveranskontrakt, enligt ett alternativt antagande, skulle kunna (även utan ett uttryckligen avtalat förbehåll) framgå av tillämpningen av den italienska rättsens lära om *presupposizione* eller av motsvarande principer som eventuellt gäller i de andra medlemsstaternas rättsordningar, såsom läran om *Geschäftsgrundlage* i tysk rätt eller — efter vederbörliga ändringar — av *doctrine of frustration* i *Common Law* (se G. H. Treitel, *Frustration and Force Majeure*, London, 1994, s. 579 och 580, D. M. Philippe, *Pacta sunt servanda. Rebus sic stantibus*, Centre de droit des obligations de la Faculté de droit de l'Université catholique de Louvain, doc. nr 86/5, Louvain-la-Neuve, 1986, samt M. Bessone-A, D'Angelo, *Presupposizione* i *Enciclopedia del diritto*, vol. XXXV, Milano, 1986, s. 326). Jag anser i varje fall — oavsett om man anser att det rör sig om en brist som har uppstått avseende orsaken till kontrakten eller att det rör sig om att den förutsatta händelsen inte ägt rum (tillgänglig gemenskapsfinansiering) — att det av de båda antagandena följer en och samma slutsats: De rättsakter genom vilka kommissionen definitivt gjorde lånen otillgängliga för de båda låntagande republikerna hade på det rättsliga planet lett till att leveranskontrakten hävts, varigenom Exportkheleb och Ukrimpex befriats från skyldigheten att betala klagandena priset (respektive *det högre priset*) som de avtalat om.

62 — Se ovan fotnot 16 och tillhörande del av texten.

63 — Enligt vad klagandena hävdade vid sammanträdet, hade VEB åsidosatt just sin skyldighet att betala tillbaka de lån som Förenata staterna beviljat inom ramen för sitt jordbruksministeriums stödprogram, vilka program därigenom upphävdes.

av de kontrakt som slutits med klagandena kan anses vara en verklig skyldighet.

Enligt den analys som förstainstansrätten gjorde för att utesluta att respektive talan kunde tas upp till sakprövning — på grund av att Dreyfus, Continentale och Glencore inte var direkt berörda — var det dessutom tillräckligt att påpeka att Exportkhlcb och Ukrimpex säkerligen bibehöll, åtminstone formellt, *befogenheten* att avstå från gemenskapsfinansiering och att genomföra leveranskontrakten enligt de prisvillkor som kommissionen kritiserat.

Inte ens ett sådant angreppssätt — som domstolen dessutom tillbakavisade i domen i målet *Geotronics*⁶⁵ — kan godkännas. Av skäl som jag kommer att ange nedan anser jag nämligen att det inte utgör någonting annat än en meningslös övning i juridisk formalism.

Även om Ryska federationen och Ukraina — det vill säga de som de ifrågasatta besluten riktade sig till (genom respektive finansiella ombud — hade förfogat över de finansiella medel som behövdes för att fullgöra sina skyldigheter gentemot de tre bolagen (det vill säga om de hade förfogat över andra källor till finansiering, om än på mindre förmånliga villkor än gemenskapens), hade det varit otänkbart att de båda republikerna

skulle ha något intresse av att fullgöra förpliktelseerna i de kontrakt de slutit med Dreyfus, Continentale och Glencore till priset av att behöva avstå från gemenskapslånet i motsvarande mån. Att så är fallet framstår ännu tydligare om det beaktas att det spannmål som var föremål för kontrakten är en homogen och fungibel vara. De båda republikerna skulle med enkelhet ha kunnat få tag på spannmål — om än med förutsägbara förseningar i leveranserna — hos stora konkurrerande handelsföretag, på villkor som kommissionen hade kunnat godta.

Om vi lämnar spekulacionerna för att i stället dryfta de faktiska omständigheterna, framgår det av beskrivningen av dessa i de överklagade domarna att Ryska federationen och Ukraina inte förfogade direkt över sådana tillgångar.⁶⁶ Denna omständighet har heller inte ifrågasatts i sak av kommissionen.

66 — Jag vill erinra om att till följd av uppmaningen från generaldirektören vid DG VI till kommissionen och Exportkhlcb om att minska "det beräknade restpartiet" av varan som skulle levereras av de bolag som tilldelats kontrakt, så att de i februari 1993 avtalade prisändringarna inte skulle leda till att det sammantagna värdet (som redan fastslagits i bekräftelsen av den 27 januari 1993) för tillgänglig finansiering av spannmålsinköp överskreds, minskades faktiskt de kvantiteter som Glencore och Continentale skulle leverera, vilket var en följd av kommissionens instruktion (se ovan punkt 19). Denna omständighet tyder på att Ryska federationen inte hade medel för att betala de större kvantiteter som de båda bolagen redan hade tilldelats.

Med avseende på målet *Glencore II* har jag redan nämnt att Ukrainas vice premiärminister direkt begärt att kommissionen skyndsamt skulle godkänna det leveranskontrakt som slutits mellan Ukrimpex och Glencore direkt efter att detta aviserats av SEIB (se ovan punkt 21). I en senare skrivelse av den 2 juli 1993 vände sig Ukrainas vice premiärminister till jordbrukskommissionären med en sorgsen begäran om att ramavtalet av den 13 juli 1992 skulle ändras för att göra det möjligt att köpa råg för den del av finansieringen som inte använts för inköp av majs och vete.

65 — Se ovan fotnot 33 och tillhörande del av texten.

Som en konsekvens av detta måste följande slutsats dras: Den påstådda befogenhet (men det skulle inte göra någon skillnad om man skulle föredra att tala om en skyldighet) som de ryska och ukrainska myndigheterna hade att genomföra kontrakten till de överenskomna villkoren, och därigenom avstå från gemenskapsfinansiering, skall anses vara fullständigt teoretisk, på samma sätt som domstolen i domen i målet Geotronics bedömde möjligheten att de rumänska myndigheterna skulle välja att tilldela kontraktet i fråga till sökandebolaget oaktat kommissionens beslut om att utesluta detta från anbudsinfordran.

På grundval av ovannämnda faktorer ”rådde det inte något tvivel” om att de båda republikernas myndigheter önskade rätta sig efter de ifrågasatta besluten och därigenom inte betala de priser som kommissionen ansåg vara oförenliga med villkoren för finansieringen — för att låna det uttryck som domstolen använde sig av i domen i det ovannämnda målet Piraiki-Patraiki (punkt 61) — eller åtminstone var det högst sannolikt.

71. Besluten att inte godkänna tilläggen till leveranskontrakten som Exportkhléb slutit med de tre klagandebolagen respektive kontraktet mellan Ukrimpex och Glencore togs av kommissionen inom utövandet av dess egna befogenheter (sådana dessa föreskrevs och reglerades i artiklarna 4 och 5 i förord-

ning nr 1897/92, vilken i sin tur baserade sig på beslut 91/658) och berövade Dreyfus, Continentale och Glencore (huruvida med rätta eller inte är irrelevant) varje faktisk möjlighet att genomföra de leveranskontrakt som de hade tilldelats.

Kommissionens beslut ersatte således *i allt väsentligt* de behöriga nationella myndigheternas beslut och fick tvingande rättsverkningar för de tre bolagens rättsliga ställning, vilka därför har ett direkt intresse av att väcka talan för att få dem ogiltigförklarade.

72. Denna lösning anser jag ligga helt i linje med den flera gånger omnämnda domen i målet Geotronics (se ovan punkt 46). Omständigheten att kommissionen i förevarande fall har antagit de beslut som ifrågasatts av Dreyfus, Continentale och Glencore *efter* (och inte före, som fallet var i målet Geotronics) det att de behöriga nationella myndigheterna tilldelat, förhandlat och slutit leveranskontrakten medför inte — som kommissionen däremot hävdar (se ovan punkt 57) — att det blir rättsligt omöjligt för de tre bolagen att göra gällande de medel för rättsligt skydd som föreskrivs i gemenskapens rättsordning.

Det är riktigt att Dreyfus, Continentale och Glencore bibehöll sin frihet att åberopa den skiljedoms klausul som föreskrevs i leveranskontrakten för att eventuellt få en skiljedom om fastställelse av att Exportkhlleb (respektive Ukrimpex) gjort sig skyldigt till kontraktsbrott. Skiljedomstolen vid Moskvas (eller motsvarande domstol i Kiev) handels- och industrikammare hade emellertid varit uppenbart obehörig att bedöma om beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 var förenliga med reglerna (i beslut 91/658 och förordning nr 1897/92) som styrde kommissionens rätt att såsom överensstämmande godkänna kontrakt och rembursor, som öppnats för motsvarande leveranser. På samma sätt som Geotronics kunde klagandena inte låta någon annan domstol än gemenskapsdomstolarna bedöma de omtvistade beslutens rättsenlighet.

73. Det är slutligen riktigt att kommissionens invändning om rättegångshinder, som förstainstansrätten biföll, hade ett annat föremål än de fyra nu aktuella fallen.

I målet Geotronics ifrågasattes *själva arten av den skrivelse* som kommissionen hade ställt till Geotronics, det vill säga möjligheten

att väcka talan om ogiltigförklaring mot den rättsakten, eftersom det bolag som deltog i anbudsinfordran hade intressen som påverkades av beslutets bindande rättsverkningar.⁶⁷ Den aspekten har emellertid inte ifrågasatts i förevarande mål och (förutom i mål T-509/93) inte heller vid förstainstansrätten.⁶⁸

Kommissionen har inom ramen för de invändningar om rättegångshinder, som bifölls genom domarna av den 24 september 1996, endast ifrågasatt att beslutet av den 1 april 1993 och beslutet av den 12 juli 1993 — som ställdes till VEB respektive SEIB — skulle röra sökandebolagen direkt.⁶⁹ I målet Geotronics behövde domstolen däremot, efter att ha fastslagit att det ifrågasatta beslutet var en rättsakt mot vilken talan kan väckas, inte undersöka om det sökanden var direkt (och personligen) berörd, eftersom kommissionens telefaxskrivelse, som formellt sett var ställd till Geotronics, kvalificerades som ett beslut som antagits mot bolaget med avseende på tillämpningen av artikel 173 fjärde stycket i fördraget.⁷⁰

Av de skäl jag beskrivit ovan kan inte heller denna skillnad i omständigheter få negativa

67 — Kommissionen hade vid förstainstansrätten anfört att det i det fallet inte var det ifrågasatta beslutet som hade förorsakat den skada som sökanden påstod sig ha lidit, utan den därpå följande skrivelsen från det rumänska jordbruks- och livsmedelsindustriministeriet, i vilken Geotronics informerades om att ministeriet inte skulle komma att sluta kontrakt med bolaget (se dom av den 26 oktober 1995 (ovan fotnot 28), punkt 23).

68 — Se ovan fotnot 19 och tillhörande del av texten.

69 — Se ovan fotnot 19 och tillhörande del av texten.

70 — Ovan fotnot 19.

följder för frågan om upptagande till sakprövning av klagandenas respektive talan.

vara föremål för talan om ogiltigförklaring från de tre bolagen.

Som tydligt anges i artikel 173 fjärde stycket, har enskilda sökanden inom det system för rättsligt skydd som inrättats genom fördraget rätt (om än på vissa villkor) att genom en direkt talan ifrågasätta beslut som (formellt) har tagits gentemot andra enskilda. Ett sådant beslut skall anses röra inte bara den det riktas till utan analogt även den som överklagar det och åberopar att han är direkt och personligen berörd.⁷¹ Som ovan påpekats (se ovan punkt 59) är syftet med denna bestämmelse framför allt att förhindra att gemenskapsinstitutionerna, genom att välja förordningens form, skall kunna beröva en enskild hans möjlighet att föra talan mot ett beslut som berör honom direkt och personligen och att på så sätt klargöra att valet av form inte kan ändra en rättsakts beskaffenhet.⁷²

Om så är fallet, förstår jag inte hur det skulle kunna vara möjligt att dra en annan slutsats endast av den anledningen att kommissionen i förevarande mål har valt att inte rikta de ifrågasatta besluten till Dreyfus, Continentale och Glencore utan till Ryska federationens respektive Ukrainas finansiella ombud.

74. Artikel 54 första stycket i EG-stadgan för domstolen föreskriver följande: "Om överklagandet är välgrundat skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande. Domstolen kan själv slutligt avgöra ärendet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa ärendet till förstainstansrätten för avgörande."

Låt oss anta att — allt annat lika — de formella mottagarna av beslutet av den 1 april 1993 och av beslutet av den 12 juli 1993 var klagandena i förevarande mål. Besluten i fråga hade då, enligt de principer som fastslogs i domen i målet Geotronics, kunnat

Ett avgörande i sak i förevarande tvister kommer oundvikligen att kräva att de faktiska omständigheterna kontrolleras för att en bedömning skall kunna göras av de grunder som ursprungligen framfördes av Dreyfus, Continentale och Glencore, vilka förstainstansrätten inte kunde bedöma i sina domar av den 24 september 1996. Dessutom pågår fortfarande handläggning vid förstainstansrätten av mål T-485/93 och mål T-491/93 avseende Dreyfus respektive Glencores skadeståndstalan enligt artikel 178 och artikel 215 andra stycket i fördraget. Jag föreslår därför att målen återförvisas till förstainstansrätten.

71 — Se bland andra dom av den 11 juli 1984 i mål 222/83, Commune de Differdange m. fl. mot kommissionen (REG 1984, s. 2889), punkt 9.

72 — Se bland andra dom av den 17 juni 1980 i de förenade målen 789/79 och 790/79, Calpak mot kommissionen (REG 1980, s. 1949), punkt 7, beslut av den 13 juli 1988 i mål 160/88 R, Fédération européenne de la santé animale m. fl. mot rådet (REG 1988, s. 4121), punkt 26, samt dom av den 9 april 1997 (ovan fotnot 43), punkt 39.

Förslag till avgörande

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår jag att domstolen:

- Upphäver förstainstansrättens domar av den 24 september 1996 i målen T-485/93, T-491/93, T-494/93 och T-509/93 i den utsträckning som förstainstansrätten avvisade den talan om ogiltigförklaring som bolagen Dreyfus, Continentale och Glencore var för sig väckte avseende beslutet av den 1 april 1993, och som Glencore väckte avseende beslutet av den 12 juli 1993, samt fastslår att talan kan tas upp till sakprövning.

- Återförvisar ärendet till förstainstansrätten.